

Považská knižnica v Považskej Bystrici
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Ochotnícke divadlá v našom regióne

(okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava)

Tematická bibliografia
2020 – Rok slovenského divadla

2020

Obsah

Úvodné slovo	3
Okres Považská Bystrica	5
Ochotníctvo a profesionálne divadlo v Považskej Bystrici	7
Považská Bystrica – mesto	11
Obce okresu Považská Bystrica	17
Okres Púchov	23
História ochotníckej divadelnej tradície v Púchove	25
Púchov – mesto	28
Obce okresu Púchov	32
Okres Ilava	37
Kultúrny život mesta a história divadelníctva v Ilave	39
Ilava mesto	41
Dubnica nad Váhom – mesto	43
Nová Dubnica – mesto	45
Obce okresu Ilava	46
Menný register	51
Zemepisný register	53
Stručná história vzniku ochotníckeho divadla	55
Urbánkove a Tajovského Dohňany	57
Obrazová príloha	61-71

Rok 2020 bol vyhlásený vládou na podnet Ministerstva kultúry SR za Rok slovenského divadla. Pri tejto príležitosti sme sa rozhodli zmapovať ochotnícke divadelníctvo a jeho históriu v našom regióne. Informácie sme čerpali predovšetkým zo zdrojov knižnice – prešľudovali sme publikácie, monografie obcí a miest, články, ktoré sa nachádzajú vo fonde regionálneho oddelenia, ďalej sme oslovili (pri súčasných súboroch) vedúcich či zakladateľov súborov, dostali sme sa aj k záznamom v dedinských kronikách. Zamerali sme sa na tri okresy – Považská Bystrica, Púchov, Ilava – ktoré spájajú náš región.

Zistili sme, že divadelné vystúpenia sa tešili veľkej obľube, ochotnícke divadlo v našom kraji bolo kedysi veľmi vyhľadávanou zábavou domáceho obyvateľstva. Jeho rozvoj bol spätý predovšetkým s dedinskými učiteľmi, ktorí obetavo nacvičovali s miestnymi ochotníkmi divadelné hry. Populárne boli predovšetkým hry od Ferka Urbánka (*Rozmajrín, Škriatok, Kamenný chodníček, Stridža spod Hája...*), Jozefa Hollého (*Kubo*), Jozefa Gregora Tajovského (*Hriech, Ženský zákon ...*) a mnoho ďalších. Pokiaľ obec nemala kultúrny dom, hrávalo sa v škole či krčme. Prvé zdokladované záznamy siahajú ešte pred obdobie I. svetovej vojny. Najstaršiu divadelnú históriu má obec Pružina, kde sa hralo už v roku 1855.

V bibliografii chýbajú školské divadelné krúžky či bábkové divadlá, ktoré by si zaslúžili osobitné spracovanie. V našom kraji sa tiež narodilo alebo pôsobilo mnoho talentovaných hercov, ktorých v budúcnosti plánujeme spracovať do ucelenej bibliografie.

K tematickej bibliografii je vytvorený menný a zemepisný register. Za okres Považská Bystrica máme zmapovaných 35 ochotníckych divadelných súborov, za okres Púchov 28 a za okres Ilava 31 súborov. Niektoré obce nie sú spomenuté v našich výstupoch, to však neznamená, že sa tam divadlo nehralo. Pri pátraní sme buď nenašli žiadne údaje, alebo ak sme aj na nejakú zmienku o ochotníckej divadelnej činnosti narazili (napr. Lazy pod Makytou¹ a i.), tieto údaje boli len útržkovité a málo adresné, aby sa z nich dal vytvoriť ucelený záznam. Pri našej práci sa však neustále stretávame s novými informáciami, ktoré priebežne spracúvame a dopĺňame regionálnu databázu, takže v budúcnosti môžu byť vytvorené samostatné záznamy aj o iných, zatiaľ nespomenutých divadelných krúžkoch. To platí pre všetky tri okresy.

Na záver je pripojená krátka história divadelníctva z jednotlivých okresných miest a obrázková príloha z vybraných súborov.

Oddelenie regionálnej bibliografie

¹ V roku 1921 uviedli hru od Jozefa Hollého *Márnratný syn* (Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980, 1983, s. 120)

Touto cestou ďakujeme Považskému osvetovému stredisku v Považskej Bystrici, predovšetkým pani Ľubke Bašovej za poskytnutie odbornej pomoci a materiálov, ďalej Vlastivednému múzeu v Považskej Bystrici, Mgr. Ivane Semančíkovej Posluchovej, PaedDr. Eve Žibrúnovej, Edite Flochovej, Petrovi Hudákovi, Mgr. Lucii Panáčkovej, PhDr. Vlaste Novohradskej a ďalším, ktorí nám pomohli pri získavaní informácií a doplnení našej REGIO databázy (fotografiami a materiálmi zo súkromných archívov alebo rozprávaním a osobnými spomienkami).

Okres Považská Bystrica

Ochotníctvo a profesionálne divadlo v Považskej Bystrici

V Považskej Bystrici bolo v minulosti divadlo ako zábavka veľmi obľúbená a okrem viacerých ochotníckych súborov v okolitých obciach existovala v meste aj profesionálna scéna.

Už v roku 1901 založil v meste T. Ružička **Spoločnosť ochotníckej mládeže**, na prvé predstavenie si nacvičili hru *Rozmajrín*. Predstavenie sa pre požiar nakoniec neuskutočnilo.² V rokoch 1902 až 1918 tu vystupovali predovšetkým maďarské korporácie a divadelné spoločnosti, ktoré sa zameriavali na maďarské kultúrne tradície. Slovenské ochotnícke divadlo sa síce v meste rozvíjalo, ale predstavilo sa s nenáročnými divadelnými kusmi. Za zmienku stojí **Bábkový divadelný súbor Viliama Stražana**, ktorý širil slovenčinu nielen v meste, ale i okrese.³

K obyvateľom Považskej Bystrice patrila aj židovská obec, ktorá taktiež rozvíjala svoje kultúrne aktivity. Svedčí o tom žiadosť Župnému úradu do Trenčína, v ktorej Spolok židovských žien žiadal na 20. marca 1920 o povolenie tanečnej zábavy, spojenej s divadelným predstavením. K žiadosti bol pripojený aj program, z ktorého sa dozvedáme, že okrem iného hrali aj napr. veselohru o jednom dejstve *Monsieur Herkules*. Ich žiadosti bolo vyhovené.⁴

V roku 1930 mala Považská Bystrica približne 3265 obyvateľov, ale už vtedy sa mohla pochváliť s pomerne slušným kultúrnym životom.

Po roku 1918 a najmä v 20. rokoch sa ochotnícke divadelníctvo sústredilo do **Dramatického odboru TJ Sokol**, ktorý sa zúčastnil aj na martinských pretekoch r. 1927 so Stodolovou fraškou *Voľby* a r. 1928 s hrou *Slepý* od K. Legera. V 30. rokoch tu pôsobil **Krúžok divadelných ochotníkov Hviezdoslav**,⁵ hrával aj **Dramatický odbor Orla** (uviedol divadelné hry napr. *Bačova žena* – 1933, *Skazená krv* – 1934), ďalej **Dramatický odbor MO Matice slovenskej** (*Rozľuka* – 1935). Významným súborom, ktorý sa presadil aj v celoslovenskom meradle bolo v 40. rokoch **Združenie evanjelickej mládeže**. V roku 1941 jeho členovia súťažili na martinských pretekoch s hrou *Pytačky* v réžii Juraja Haľamu, ktorý z nenáročnej fraškovitej komédie urobil grotesku a to nielen v herectve, ale aj v kostýmoch a scéne. Vysoko ocenený bol herec **E. Medek** za stvárnenie hlavnej úlohy, pytača Lomova, v ktorej exeloval. Dostal cenu za individuálny výkon a celý súbor bol pozvaný na pohostinské vystúpenie na scénu SND. Zožali tam veľký úspech a svoju povest dosvedčili aj o rok, keď vystúpili s predstavením *Ekvinokcie*. Opäť podal bravúrny výkon talentovaný Eugen Medek, presvedčil všetkých, že je hercom širokého registra a v roku 1943 odišiel do Martina do profesionálneho divadla.

Napriek odchodu Eugena Medeka súbor pokračoval v svojej činnosti.

Prezentovali sa napr. predstaveniami *Marína Havranová* (1943) a *Tanec*

² Encyklopédia dramatických umení Slovenska, 1990, s. 213

³ Považská Bystrica, 2006, s. 186

⁴ Židia v Považskej Bystrici, 2015, s. 104-105

⁵ Považská Bystrica, 2006, s. 217

nad plačom (1944). Intenzitu divadelného života v meste potvrdzuje aj zorganizovanie štyroch okresných divadelných pretekov – v rokoch 1933 až 1937.

Začiatkom 40. rokov uviedol niekoľko propagandisticky ladených predstavení aj **Dramatický odbor Hlinkovej gardy**. V roku 1943 sa predstavil hrou *Matka* divadelný súbor **Považan**, z ktorého vyšiel neskorší profesionálny herec **Tibor Bogdan**.

V marci 1946 v Považskej Bystrici usporiadalo Ústredie slovenských ochotníckych divadiel v Turčianskom Sv. Martine a Divadelný krúžok závodného klubu zamestnancov Čsl. Zbrojovky v Pov. Bystrici **V. oblasťné divadelné závody a režisérsky kurz**, na ktorom sa predstavili súbory napr. z Orlového, Pov. Podhradia, Udíče, Hlože, Ilavy, Púchova...

Z Považskej Bystrice vystúpili tieto, v tom čase aktívne divadelné krúžky – **Dramatický odbor SSM, Divadelný krúžok klubu „Z“, Odbor mladých JSSR z Pov. Bystrice**. Súčasťou podujatia bol spomínaný režisérsky kurz, na ktorom prednášali napr. Drahoš Želenský, režisér SND v Bratislave, či Ondriš Jariabek, herec SND (ten bol aj členom poroty).⁶ Aj z týchto informácií vidíme, ako bolo v meste (štátút mesta získala Považská Bystrica práve v roku 1946) divadlo obľúbené a v „kurze“.

A ďalej prichádzali noví, talentovaní ochotníci s veľkou chuťou hrať. Napr. v roku 1946 predviedli s veľkým úspechom operetu *Perle Pani Serafinky*. Predstavenie sa konalo v Spoločenskom dome (Spoláku) a len pre zaujímavosť, na tomto predstavení hral 16-členný hudobný orchester Čsl. Zbrojovky.

Po oslobodení sa ochotnícki divadelníci zoskupili do **Divadelného krúžku Považských strojární**. Vytvoril sa silný a zocelený kolektív. Nuž, nečudo, veď jeho jadro tvorili takí herci ako bol Jozko Króner, Tibor Bogdan, Viktor Blaho, Štefan Mišovic, Emília Haľamová... Považskobystričania v roku 1947 reprezentovali slovenské ochotníctvo na Jirákovom Hronove⁷ s hrou *Ženba* od Gogoľa, kde zvíťazili v kategórii mestských krúžkov a Tibora Bogdana vyhlásili za najlepšieho herca festivalu. Považská Bystrica zaujala predovšetkým vysokou úrovňou hereckej práce, prepracovanými vzťahmi, netradičným výkladom komédie.⁸ Súbor s hrou exceloval aj na pretekoch v roku 1948 v Martine a triumfoval aj na Divadelnej žatve r. 1948 v Prahe. Neúnavným organizátorom ochotníckej práce bol režisér Juraj Haľama. Ochotníci všetok čas venovali divadlu, od augusta 1947 do konca mája 1948 odskúšali po práci 9660 hodín. Toto všetko zapôsobilo na rozhodnutie vytvoriť v Pov. Bystrici profesionálne divadlo.

Napriek tomu, že členovia Divadelného krúžku Pov. strojární Jozef Króner, Emília Haľamová a Juraj Haľama prijali angažmán v martinskom divadle, organizátori ochotníckeho divadla v našom meste dosiahli, že OV KSS podporil myšlienku zriadenia stálej scény. Riaditeľ Pov. strojární prisľúbil finančnú pomoc a práce na založení profesionálneho divadla sa

⁶ Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici, v dňoch 15., 16. a 17. marca 1946

⁷ Medzinárodný festival amatérskeho divadla v Hronove v Čechách

⁸ Slovenské ochotnícke divadlo 1830-1980, 1983, s. 295

rozbehli. Od roku 1948 sa premenovali na **Divadlo Závodného klubu ROH Považských strojární**. Riaditeľstvo závodu uvoľnilo od 1.1. 1949 pre prácu v divadle 5 zamestnancov ako hercov a 6 ako členov techniky a administratívy. Závod ich platil a ich náplňou práce bola príprava premiér a neskôr predstavení v sídle závodu a jeho okolí. Takto sa ustanovilo **Divadlo pracujúcich** v Pov. Bystrici.

Umelecký súbor mal 9 členov, všetko bývalých ochotníkov – Emília Baronová, Viktor Blaho, Tibor Bogdan, Štefan Bútora, Juraj Haľama, Emília Haľamová, Lýdia Chrenovská, Karol Kupčík a Ľudovít Reiter.

Pripravili si dve premiéry – *Šesť zaľúbených* a *Výstrel na dlhej ulici*, zo staršieho repertoáru obnovili *Ženbu* a *Vassu Železnovú*. S týmito 4 hrami uskutočnili od januára 1949 do októbra 92 predstavení, ktoré videlo 31 312 obyvateľov mesta a okolia.

Na zasadnutí Divadelnej a dramaturgickej rady (DDR) a Divadelnej propagačnej komisie (DPK) 25. 2. 1949 predseda DDR Mikuláš Huba povedal: „...*my sa musíme manifestačne postaviť za toto divadlo a prijať ho vrelo a s uspokojením... toto divadlo je prvým na Slovensku, ktoré vzniká vo fabrickom prostredí a ktoré si fabrické prostredie samo vynucuje.*“⁹

Od augusta 1949 umelecký súbor doplnili z členov Dedinského divadla, absolventov bratislavského Štátneho konzervatória a z poslucháčov štúdia Novej scény Národného divadla, takže súbor dosiahol počet 20 členov.

Oficiálne uvedenie divadla bolo 1. októbra 1949 a to premiérou Fadejevovej *Mladej gardy*. Netrvalo však dlho a riaditeľstvo Považských strojární ako rýchlo sa rozhodlo zriadiť divadlo, tak sa rýchlo rozhodlo, že Divadlo pracujúcich prestáva byť dňom 1. 7. 1950 podnikovým divadlom. Keďže z mesta Žilina sa postupne stávalo mesto väčšieho administratívneho, hospodárskeho aj priemyselného významu a malo širšie spoločenské zázemie aj divácku obec, dokonca aj na prevádzku profesionálneho divadla vhodnejšiu budovu ako mesto Považská Bystrica, Považskobystrické Divadlo pracujúcich v sezóne 1950/1951 presídlili do Žiliny a od 1. augusta začalo pracovať pod názvom Krajské divadlo pracujúcich.

Chuť a záujem hrať v meste však nezanikla. Divadelný krúžok pokračoval krúžok naďalej, ale predchádzajúce úspechy nedosiahol. Zrejme aj preto, že v 50-tych rokoch nastal hlboký úpadok slovenského divadelného ochotníctva, ktoré sa ocitlo na periférii ľudovej umeleckej tvorivosti (LUT)¹⁰

V roku 1959 získal divadelný súbor Závodného klubu ROH priestory v Robotníckom dome a po otvorení Domu kultúry ROH v roku 1969 všetky krúžky spolu s divadelným prešli do novej budovy. Tu sa otvárajú nové možnosti pre divadlo, vznikajú malé javiskové formy, divadlo mladých, rozvíja sa detské divadlo.

Z plejády výborných hercov môžeme spomenúť Jozefa Mičiana, Martu Kudlejovú (Lovíškovú), Františka Vodného, Jaroslava Ďuriša a mnohých

⁹ Od ochotníctva k profesionalizmu, 1981, s. 99

¹⁰ Slovenské ochotnícke divadlo 1830-1980, 1983, s. 295

ďalších, ale predovšetkým Miladu Ostrolúcku, ktorá bola nielen herečkou, ale aj režisérkou, scenáristkou, moderátorkou i odborným metodikom ZUČ v DK ROH. Spolupracovala aj so Slovenským rozhlasom v Košiciach.

Divadelné krúžky v 70. a 80. rokoch sa okrem DK ROH rozvíjali na školách, pri ZUŠ, aj v okolitých obciach. Divadelnú činnosť pre celý bývalý okres Považská Bystrica metodicky aj organizačne zastrešovalo **Okresné osvetové stredisko v Považskej Bystrici**.

Poskytovalo ochotníkom školenia, semináre a organizovalo súťaže a divadelné prehliadky. Koncepčnú, dramatickú a programovú pomoc pre ochotnícke divadelné súbory poskytuje doteraz ako **Považské osvetové stredisko** pre všetky tri okresy – Považská Bystrica, Púchov, Ilava, ktoré vznikli v roku 1996 zo starého, veľkého okresu PB.

Po roku 1989 začali vznikať v meste Považská Bystrica viaceré divadelné súbory, ich činnosť sa však pomaly utlmila alebo zanikla. V súčasnosti sú činné viaceré divadelné súbory v obciach, ale priamo v meste (okrem divadielok na školách a pri ZUŠ) aktívne funguje iba jedno ochotnícke zoskupenie dospelých - DSD Napište si výpoveď.

Spracovala: Antonia Šaradinová

ZDROJE:

TURZO-NOSICKÝ, Ivan. *Od ochotníctva k profesionalizmu*. Bratislava: Tatran, 1981.

BELÁS, Milan. *Židia v Považskej Bystrici : (žili medzi nami)*. [Považská Bystrica]: Milan Belás, 2015. 143 strán :. ISBN 9788097211462

Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž. diel 2. 1. vyd.

Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 1990. 710 s. ISBN 80-224-0001-7 (viaz.).

KORTMAN, Bohuslav. *Považská Bystrica : Z dejín mesta*. Žilina: Knižné centrum, 2006. 278 s. ISBN 80-8064-244-3 (viaz.).

Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici v dňoch 15., 16. A 17. marca 1946. Považská Bystrica: Kníhtlačiareň Štefana Kvasničku, 1946. (brož.)

ČAVOJSKÝ, Ladislav. *Slovenské ochotnícke divadlo 1830 - 1980*. 1.vyd. Bratislava: Obzor, 1983. 508 s. ISBN (viaz.).

Považská Bystrica – mesto

1.

Divadelný krúžok Považských strojární (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1945 -1949

Zdroj: Od ochotníctva k profesionalizmu/ Turzo Nosický, Ivan. - Bratislava: Tatran, 1981. – S. 95-100

Divadelné krúžky v Považskej Bystrici sa po 1. sv. vojne sústredili do viacerých zoskupení. Existoval napr. Dramatický odbor TJ Sokol, Dramatický odbor Orla, Dramatický odbor MO Matice slovenskej, Združenie evanjelickej mládeže (40. roky). Okrem toho fungovali v meste aj ďalšie divadelné krúžky. Po oslobodení sa divadelníci zoskupili do silného a nadšeného kolektívu, ktorý sa pretransformoval do Divadelného krúžku Považských strojární. Excelovali na viacerých divadelných pretekoch (Martin, Hronov), ale veľkým úspechom bol triumf na pražskej Divadelnej žatve v roku 1948. V tom čase hrával v krúžku okrem iných vynikajúcich hercov aj Jozef Kroner. Od roku 1948 sa premenoval na Divadlo ZK ROH Považských strojární a od r. 1949 sa stali profesionálnym Divadlom pracujúcich.

2.

Divadlo pracujúcich (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1.01.1949 - 1950

Zdroj: Encyklopédia dramatických umení Slovenska A - L. diel 1. — 1. vyd. — Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV 1989

Profesionálne činoherné zájazdové divadlo, ktoré vzniklo z ochotníckeho krúžku Divadelného odboru ZK ROH Považských strojární. Jadro hereckého súboru tvorili zamestnanci strojární, neskôr sa rozšírili o absolventov herectva na Štátnom konzervatóriu. 1. augusta 1950 bolo súbor premiestnený do Žiliny a premenovaný na Krajské divadlo pracujúcich.

Divadelné súbory pri DK ROH

3.

Divadelný súbor Domu kultúry ROH (Považská Bystrica, Slovensko)

Zdroj: Edita Flochová, vedúca ZUČ v DK ROH v tom období

Zdroj: Dom kultúry ROH Považská Bystrica : 1969-1989 / Milada

Ostrolucká. — Považská Bystrica : Dom kultúry ROH, [1989]. - skladačka

Divadelný súbor DK ROH alebo **Divadelný súbor Ivana Stodolu** nadviazal na známe Divadlo pracujúcich. V roku 1959 získal tento klub priestory v Robotníckom dome a ochotnícki nadšenci tu zakladajú nový divadelný súbor. Po otvorení Domu kultúry ROH v roku 1969 všetky krúžky spolu s divadelným prešli do novej budovy. Počas svojej existencie

sa vypracoval na úroveň B - pokročilé divadelné súbory.

4.

Divadlo mladých pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 70. roky 20. stor.

Zdroj: Edita Flochová, vedúca ZUČ v DK ROH

Súčasťou divadla dospelých bolo Divadlo mladých (Divadelné štúdio mladých), založené pre veľký záujem mládeže v 70. rokoch. Členovia súboru boli hlavne študenti, súbor viedol Peter Mešo, Alexander Čibenka. Predstavenia režíroval napr. aj Ľudovít Reiter.

5.

Detský divadelný súbor Radosť pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: : 1977- ?

Zdroj: Detský divadelný súbor Radosť. - In. Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov. - Roč. 6, č. 2 (1980), s. 4

Detské divadlo založila Margita Rusnáková, pracovníčka oddelenia ZUČ v DK ROH. Úspešne vystupovali na viacerých divadelných prehliadkach.

6.

Malé javiskové formy (MJF) pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1974 - ?,

Zdroj: Úspech v malých javiskových formách. — In: Osvetový poradca. — Č. 4 (1976), s. 6

Zdroj: Edita Flochová, vedúca ZUČ (v tom období v DK ROH)

Súbor MJF patril v Dome kultúry ROH medzi najlepšie krúžky. Nadviazal na bohatú estrádnú činnosť, vystupoval pri rôznych spoločenských i kultúrnych podujatiach. Umeleckou vedúcou bola spočiatku Mária Hrozová, neskôr Milada Ostrolúcka, ktorá zároveň pripravovala aj scénare satirických skečov a scénok. Členovia na vystúpeniach pranierovali spoločenské neduhy ako pokrytectvo, malomeštiactvo, úplatky, snobizmus, ich vystúpenia boli veľmi žiadané a obľúbené.

7.

B-A (detské divadelné štúdio: Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: [1986] - ?

Zdroj: Z trinástej komnaty : Pred premiérou hry / Eva Žibrúnová; Naďa Jakúbková. — In: Považskobystrické novinky. - Roč.1, č.8, (27.02.1997),s.5

Súbor má svoj pôvod v dramatickom odbore ZUŠ. Úspešne sa zúčastňoval krajských i regionálnych prehliadok. Zakladateľkou a umeleckou dušou súboru bola pedagogička Eva Žibrúnová.

8.

Divadelné štúdio KBB (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2018 - súčasnosť

Zdroj: Žijeme v prostredí, ktoré si zaslúži byť kolískou profesionálneho divadelného umenia / D. Šípková, O. Banincová. — Fotografie. — In: Považskobystrické novinky. — ISSN 1337-7485. — Roč. XXIV, č. 35 (25.8.2018), s. 12

Zdroj: <https://www.divadlokbb.sk/>

Divadelné štúdio KBB sa formovalo ako profesionálne divadelné štúdio, ktorého založenie iniciovali učitelia ZUŠ IWK v Považskej Bystrici (Oľga Banincová, Juraj Budzovský). Dramaturgické zameranie štúdia je rôznorodé, zahŕňa širokú škálu projektov od adaptácii slovenských báji, bábkových predstavení pre deti, vlastných autorských hier so svetelnými a ohňovými projekciami.

9.

Divadelný súbor Imro (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 20005/2006 - súčasnosť

Zdroj: <https://www.zusiwk.sk/o-skole/literarno-dramaticky-odbor/imro-detsky-divadelny-subor>

Zdroj: Základná umelecká škola Imra Weinera Kráľa Považská Bystrica / [zostavila: Blanka Cedzová]. — Považská Bystrica : ZUŠ Imra Weinera Kráľa, 2006. — nestr. : il., fotografie. — ISBN (brož.)

Divadelný súbor IMRO reprezentuje literárno-dramatický odbor ZUŠ IWK, ktorý vznikol v škl. roku 1997/98 zásluhou Evy Žibrúnovej. Postupne sa vyprofiloval pod vedením viacerých pedagógov (napr. Alena Cehelská, Iva Semančíková Posluuchová) do súčasnej podoby. Okrem klasického divadla sa venuje aj autorskému divadlu. Súbor sa pravidelne zúčastňuje súťažných prehliadok: Divadlo mladých, Divadlo poézie a prózy, vystupuje pre školy, rodičov a na iných aktuálnych akciách. V súčasnosti súbor vedie Oľga Banincová.

10.

Creative Theatre Považie (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2011- ?

Zdroj: Creative Theatre Považie, alebo, Nové kreatívne divadlo v našom meste / Katarína Petriková, Oľga Banincová. — Obr. 3. — In: Považskobystrické novinky. — ISSN 1337-7485. — Roč. XV, č. 50 (13.12.2011), s. 6

Zakladateľkou divadla je Oľga Banincová. Premiérovu sa uviedli nadčasovou hrou Slnko a duša, jej témou je ľudská duša, hľadanie, objasnenie, prečo sa človeku dejú rôzne životné situácie. Divadlo zastrešovalo OZ Creative Colours.

11.

Divadielko 10 (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1983/84 – 2009/2010

Zdroj: Gymnaziálne divadielka oslávili štvrtročnicu / Miluša Javorská. — Obr. 7. — In: Považskobystrické novinky. — ISSN 1337-7485. — Roč. XIV, č. 18 (04.05.2010), s. 8

Súbor vznikol na pôde gymnázia pod vedením prof. Oľgy Novákovej. Pomenovanie dostal podľa 10 zakladajúcich členov. Na jeho činnosť nadviazalo **Divadielko 11**, ktoré pod vedením Mgr. Viery Čížovej funguje doteraz.

12.

Divadielko Výzva (Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1985 – 2012/2013

Zdroj: Gymnaziálne divadielka oslávili štvrtročnicu / Miluša Javorská. — Obr. 7. — In: Považskobystrické novinky. — ISSN 1337-7485. — Roč. XIV, č. 18 (04.05.2010), s. 8

Zakladateľkou študentského divadla bola pedagogička školy, profesorka Ľubica Juríčková. Za roky svojej existencie sa v ňom vystriedalo obrovské talentovaných študentov.

13.

Domino (hudobno-dramatický detský súbor : Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2004/2005 - súčasnosť

Zdroj: Údaje nám poskytla zakladateľka súboru Mgr. Eva Žibrúnová.

Súbor vznikol pri ZŠ Slovenských partizánov pod vedením Mgr. Žibrúnovej. Počas svojho pôsobenia získal viacero ocenení a vystriedalo sa v ňom množstvo talentovaných žiakov. Jeho súčasťou bolo Divadielko poézie.

14.

DSD Napíšte si výpoveď (divadelný súbor: Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2006 - súčasnosť

Zdroj: <https://www.zusiwk.sk/o-skole/literarno-dramaticky-odbor/dsd-napiste-si-vypoved>

Zdroj: História divadelníctva na našom gymnáziu / Kristína Kušíková, Diana Děkaná, Barbora Chudá. — Považská Bystrica : Gymnázium, 2018. — [10 strán]

Súbor vznikol v kabinete pedagógov na považskobystrickom gymnáziu. Po úspechu prvej hry *Huri* sa rozhodli v amatérskom divadle pokračovať. V ZUŠ IWK pôsobí od roku 2008 a vo svojich hrách sa venuje aktuálnym témam v spoločnosti. Predlohy hier sú často filmové alebo literárne s textovou úpravou. Súbor spolupracoval s viacerými režisérmi - Ivana Semančíková Posluchová, Anna Jančová, Peter Hudák a priebežne sa so svojimi hrami zúčastňoval divadelných súťaží. V roku 2019 sa im podaril výrazný úspech, na celoštátnej súťaži neprofesionálneho divadla dospelých Belopotockého Mikuláš získali umiestnenie v striebornom pásme v kategórii Tradičné prúdy divadla.

V súčasnosti je jediným fungujúcim ochotníckym divadelným súborom dospelých, ktorý pôsobí priamo v meste Považská Bystrica.

15.

Kupé č. 6 (divadelný súbor : Považská Bystrica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2018 - ?

Zdroj: Údaje nám poskytla režisérka divadla Iva Posluchová Semančíková

Divadlo vzniklo pri kultúrnom centre Cooltajner. Mladí divadelníci viackrát úspešne vystúpili na celoslovenských súťažiach.

16.

Ochotnícky divadelný súbor pri Osvetovej besede (Považská Bystrica-Horný Moštenec, Slovensko)

Zdroj: Záväzná prihláška na okresnú súťaž začínajúcich divadelných súborov kat. C z roku 1984

Z uvedených zdrojov vieme, že ochotnícke divadlo v Hornom Moštenci bolo činné v osemdesiatych rokoch. Režisér divadla bol Jozef Mičúch, ktorý s ochotníkmi nacvičil na okresnú súťaž začínajúcich divadelných súborov v roku 1984 predstavenie *Svadobný závoj*.

17.

Divadelný krúžok (Považská Bystrica–Orlové, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1939 -1953 ?

Zdroj: Orlové/Jakub Bielík. - Považská Bystrica : Mesto Považská Bystrica, 2020. - S.74 - ISBN 978-80-570-2183-4

Prvé divadelné hry už v 20. rokoch 20. storočia nacvičovali obetaví učitelia so svojimi žiakmi, dospelých ochotníkov v tom čase združoval hasičský zbor. Skutočný divadelný krúžok bol založený začiatkom roka 1939, prvým predsedom sa stal Štefan Gajdoš. Herci boli veľmi aktívni, úspešne sa zúčastňovali aj celoslovenských divadelných prehliadok v Martine, oblastných súťaži v Púchove či okresných súťaži. Posledná hra *Smieško na brigáde* mala premiéru v roku 1953.

18.

Divadelný ochotnícky súbor (Považská Bystrica-Podmanín, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 30. roky 20. stor. – ?

Zdroj: Údaje nám poskytl režisérka a vedúca divadla Mária Kostelanská

Obzor: Obzor. - Roč. XVI, č. 20 (19.5.1983) s.[4]

Ochotnícky súbor v obci pracoval ešte pred 2. svetovou vojnou. V čase vojny nacvičoval ochotnícke divadlo nielen so žiakmi, ale i s dospelými učiteľ J. Holický. V 70. rokoch sa vrátili občania k ochotníctvu pod hlavičkou MO SZŽ a hlavne zásluhou učiteľky Márie Kostelanskej. Nacvičovali obľúbené divadelné hry napr. *Statky-zmätky*, *Strídža spod hája*, *Ulička*, *Chudák manžel...* Na divadelných prehliadkach získali viacero ocenení.

19.

Ochotnícky divadelný krúžok (Považská Bystrica-Považská Teplá, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1924 - ?

Zdroj: Považská Teplá v premenách času. — 1. vyd. — Považská Teplá: Knižné centrum v Žiline, 2009. — S. 56-59

Zdroj: Považská Teplá 1439-1999 : Vrtižer 1388-1999 / Anna Šujanská, Ambróz Gabčo. [Považská Bystrica]: PX Centrum, [1999]

Veľkú podporu mali ochotníci v dobrovoľnom hasičskom zbore, v rokoch 1934-1946 pôsobili ako divadelný hasičský spolok. Základňou i liahňou ochotníkov bola škola, vďaka ktorej má detské divadlo v obci dlhodobú tradíciu.

20.

Divadelný ochotnícky krúžok (Považská Bystrica-Považské Podhradie, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1928 - ?

Zdroj: Tak sme to prežili my / Karol Vlčanský. — Považské Podhradie : vydané vlastným nákladom a distribúciou, 2018. — 98 strán : fotografie ; 24 cm. — (brožované) : [3.00] €.

Prvé ochotnícke predstavenia v obci sa hrali v kaštieli a organizoval ich hasičský zbor. V roku 1935 boli upravené priestory v krčme na sálu a javisko a ochotníci sa presunuli tam. Nacvičovalo sa každý rok, repertoár bol zameraný hlavne na diela slovenských autorov. (*Škriatok, Polnočná omša, Sol' nad zlato, Statky zmätky, Ženský zákon...*) Známymi režisérmi boli Gašpar Varík a Viera Sabošová.

21.

Ochotnícke divadlo (Považská Bystrica-Praznov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1927 – súčasnosť

Zdroj: Praznov : 600 rokov : 1414-2014 / Teodor Kohút, Jozef Dvorščík, Bohuslav Kortman. — Žilina : Georg, 2014. — S. 100

Prvé divadelné predstavenia nacvičovali učitelia v škole so žiakmi, po otvorení kultúrneho domu v roku 1954 začali hrať pod vedením učiteľov Seleckých aj dospelí ochotníci. Neskôr sa divadla v obci ujala mládež, organizovaná v ČSM, neskôr SZM. *Báčova žena, Kubo, Koreňovský grunt, Nerob srdcu po vôli, Páva, Už je ruka v rukáve, Neprebudený, Ukradnuté šťastie* a mnoho ďalších výborných titulov zahrali nielen vo svojej obci, ale aj po okolitých dedinách. Divadelná tradícia trvá v Praznove doteraz, najmä zásluhou neúnavného režiséra, divadelníka, kronikára Jožka Dvorščika.

Obce okresu Považská Bystrica

22.

Divadelný ochotnícky krúžok (Brvnište, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1919 – ?

Zdroj: Brvnište v spomienkach / zostavila Alena Zboranová. — Brvnište : Obecný úrad Brvnište, 2018. - S. 79-81

Ochotnícke divadlo v obci sa hrávalo od roku 1919. Divadelníctvo v obci výrazne podporil učiteľ Ján Korauš, ktorý v roku 1941 inicioval obnovenie súboru pod názvom **Divadelný ochotnícky krúžok Ferka Urbánka**. Divadlo bolo aktívne až do 50. rokov 20. storočia.

23.

ČUM dzivadlo (Brvnište, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2011 - súčasnosť

Zdroj: Brvnište v spomienkach / zostavila Alena Zboranová. - Brvnište: Obecný úrad Brvnište, 2018. - S. 84

Súbor svojim vznikom nadviazal na divadelné tradície v obci. Členovia krúžku sa stretávajú nepravidelne. Vedúcim súboru je Peter Holiš.

24.

Divadelný krúžok (Domaňža, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 21.04.1919 - súčasnosť

Zdroj: Monografia obce Domaňža očami rodákov / Jozef Šujanský. — Domaňža : Občianske združenie Tri studničky, 2018. — S. 517-522

Zdroj: Domaňža : História a súčasnosť / 1268-1998/ -brožúry. — Domaňža : Obecný úrad, 1998. — S.82-88

Zdroj: <https://lnk.sk/xqv6>

Divadelný krúžok prezentoval bohaté tradície ochotníckeho divadelníctva v obci. Nacvičoval hry predovšetkým z dedinského prostredia. Z viacerými prerušeniami divadlo funguje doteraz. Za zmienku stojí znovuoobnovenie činnosti v roku 1995 pod názvom **Farnícke divadlo**. Od roku 2018 je opäť obnovená divadelná činnosť a v súčasnosti pracuje krúžok ako **Domaňžské milučky divadlo** pod vedením Michala Benku.

25.

Divadelný krúžok (Jasenica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1930 - ?

Zdroj: Jasenica v premenách času : 1269-2019 / zostavovateľ Richard Pekár ; autorský kolektív — Jasenica : Obec, 2019. — S. 163

Divadelný krúžok v Jasenici bol založený v r. 1930. Prvú divadelnú hru nacvičil farár Karol Sztészkal. Divadlo sa nacvičovalo pod vedením dedinských učiteľov, výťažok z predstavení bol použitý na školské potreby alebo verejnoprospesné ciele.

26.

Ochotnícky divadelný krúžok (Malé Lednice, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1931- cca 1984

Zdroj: Malé Lednice : monografia obce / Pavol Vitko. — Malé Lednice : Občianske združenie Kiapeška, 2012. — S. 229-232

Veľkú zásluhu na vzniku a rozvoji ochotníckeho divadla mali učitelia - manželia František a Antónia Hucíkovci, ktorí učili v miestnej škole. Prvé predstavenia sa hrávali v krčme a škole, neskôr v obecnom dome.

27.

Divadelný krúžok (Papradno, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1906 – 70. roky

Zdroj: Papradno 1525-2015 / zostavila Magdaléna Balušíková ; foto Ignác Lališ, Denisa Macošincová. — Papradno : Obecný úrad Papradno, [2016]. — S. 152-154

Ochotnícke divadlo v obci bolo späté predovšetkým s učiteľmi miestnej ZŠ. Vystúpenia sa tešili veľkej obľube, ochotníci hrávali drámy, operety a hlavne veselohry. Spočiatku sa hrávalo na prechodnom javisku Potravného družstva, potom na viacerých provizórnych miestach. Po roku 1960, kedy bol odovzdaný do užívania tzv. starý kultúrny dom, divadelníci našli zázemie v ňom. Posledné predstavenie bolo *Maľovaný krčah* v roku 1963, v réžii Ignáca Lališa. V sedemdesiatych rokoch ešte nacvičili členovia Zväzarmu komédiu *Sluha dvoch pánov*.

28.

Ochotnícke divadlo (Plevník-Drienové, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1950 - 60. roky

Zdroj: Plevník : 1354 - 1994. 640 rokov prvej písomnej zmienky o obci. — Plevník - Drienové : Obecný úrad, 1994. — S. 23

Zdroj: Obec Plevník-Drienové : vydané k 650. výročiu prvej písomnej zmienky / Dagmara Smataníková. — Plevník-Drienové : Obecný úrad, 2004. — S. 49 - 50

Predchodcom ochotníckeho divadla boli dva divadelné spolky:

Divadelný krúžok Jána Palárika, ktorý vznikol v r. 1924 a **Hasičský divadelný krúžok**, založený v r. 1928.

29.

Ochotnícke divadlo (Podskalie, Slovensko)

Zdroj: My Považský Obzor. - Ročník 64, č. 13 (6.4.-12.4.2021), s. 29

O ochotníckej divadelnej činnosti v obci sa dozvedáme zo záznamov starej farskej kroniky. Predstavenia sa najskôr hrávali v starej časti kultúrneho domu, neskôr prešlo do novej, rozšírenej časti. O divadlo bol veľký záujem, bolo vyhľadávané ľudmi zo širokého okolia.

30.

Ochotnícke divadlo (Prečín, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1930 - 90. roky 20. stor.

Zdroj: Prečín : vlastivedná monografia obce / Radoslav Orávik. — 1. vyd. — Bratislava : Dajama, 2015. — 141-142

Prečínski ochotníci sa od svojho vzniku až po deväťdesiate roky predstavili v mnohých výborných hrách. Od začiatku stáli pri zrode ochotníckeho divadla učitelia - manželia Liptákovci. Mária Liptáková cvičila ochotníkov ešte aj v sedemdesiatych rokoch 20. stor. V priebehu desaťročí sa na javisku stretlo množstvo talentovaných ochotníkov, ktorí si zahrali predovšetkým v hrách od slovenských klasikov (*Najdúch, Puknutý mliečnik, Kocúrko* ...) Po pani Liptákovej viedla divadlo Irena Pavliková. Veľký úspech mali aj detské divadelné predstavenia.

31.

Divadelný ochotnícky súbor (Pružina, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1855 - ?

Zdroj: Pružina (1272-1997) : História a súčasnosť -brožúra. — Pružina : Obecný úrad, 1997, s. 59-60, 62

Zdroj: Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž. diel 2. — 1. vyd. — Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 1990. — S. 213

Obec má najstaršiu divadelnú históriu v okolí. V roku 1855 školáci predniesli árie z oper *Norma* a *Marta* a zahrali dvojdielnu moralitu (*Osada Hladomor, Hojnoslava*), ktorú so školskou mládežou nacvičil kňaz, učiteľ a národovec Štefan Závodník. V roku 1870 zahrali hru *Boh Slováka neopustí*.

V roku 1927 založil ochotnícke divadlo Dobrovoľný hasičský zbor, ktorý sa predstavil na Vianoce toho roku hrou *Stráža spod hája*. Výnos sa použil na kúpu hasičskej výzbroje. Divadlo sa začalo intenzívne rozvíjať od roku 1938, kedy bol vybudovaný nový kultúrny dom. V 60. rokoch sa významnou mierou podieľal na obnovení ochotníctva kňaz Dr. Viktor Rašovec, hlavne v úlohe režiséra, neskôr divadelný krúžok prevzal novozaložený MO Matice slovenskej (1969). Viedol ho Emil Sádecký a Vilma Šanobová.

32.

Divadelný krúžok (Sádočné, Slovensko)

Zdroj: 670 rokov obce Sádočné 1339-2009. — Martin : b. n., 2009. — S. 35

Nezachovali sa doklady o začiatkoch ochotníckeho divadla v obci, ale hrávalo sa hlavne v období I. ČSR a najmä po roku 1945.

33.

Divadelný súbor Ivana Pišku (Stupné, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1935 - súčasnosť

Citácia: Stupné v histórii času 1416-2016 / Milan Krajčoviech.

[Považská Bystrica] : Milan Krajčoviech, 2016. S. 87-89

Citácia: Stupné - obec plná života :595. výročie prvej písomnej zmienky o obci Stupné/Peter Splavec. Považská Bystrica : POS 2011.

Jeden z najvyspelejších ochotníckych súborov na Slovensku. Základný kameň položil v roku 1935 Ondrej Balej veselohrou *Strašidlo*. Prvé hry sa hrávali v miestnej škole. Miestni učitelia majú veľkú zásluhu na pokračovaní ochotníckych tradícií, predovšetkým po 2. sv. vojne. Nútená prestávka nastala v 60. rokoch, keď sa predĺžila výstavba nového kultúrneho domu.

Znovuoživenie činnosti nastalo v roku 1978, odkedy sa datuje spolupráca ochotníkov s režisérom Ivanom Piškom z Novej Dubnice. Ten so súborom spolupracoval 32 rokov. V sezóne 1987/88 bol súbor premenovaný na **Divadlo mladých pri ZO ZDOS** a zároveň sa stal členom Združenia divadelných ochotníkov Slovenska. V roku 1995 bol súbor zaradený do kategórie B a premenovaný na **Divadelný súbor pri ZO ZDOS v Stupnom**. Po úmrtí Ivana Pišku sa súbor premenoval na jeho počesť na DS Ivana Pišku. Súbor získal množstvo ocenení na celoštátnych prehliadkach neprofesionálnych divadiel.

34.

Ochotnícke divadlo OB (Udiča, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1930 - ?

Zdroj: Polstoročie divadla v Udiči / Marta Buková. In: Obzor. - roč. XIII, č. 21 (22.5.1980), s. 3

Prvé divadelné predstavenie zahrala Miestna osvetová komisia 21. 4 1930 v školskej učebni a režisérom bol učiteľ Štefan Dzúrik. Počas jestvovania ochotníckeho divadla sa mu venovalo viacero učiteľov, napr. M. Markovič, J. Cvengroš, E. Gažová-Šebáňová..., od roku 1959 bola vedúcou a zároveň režisérkou súboru M. Buková. Na istý čas sa súbor odmlčal, ale po vybudovaní viacúčelovej budovy v obci získali aj ochotníci peknú veľkú miestnosť na svoju činnosť.

35.

Ochotnícke divadlo (Dolná Mariková, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: [1923] - ?

Zdroj: obecná i školská kronika

Učiteľský zbor pod vedením Bedřicha Šindelku obnovil v obci divadelnú tradíciu, ktorá stagnovala od roku 1923. V šk. roku 1933/34 zahrali hru *Mariša*. Z vlastných prostriedkov a síl postavili javisko a ušili kostýmy. Divadlo sa v obci hrávalo aj v 60. rokoch 20. storočia v novopostavenom kultúrnom dome, ktoré hostilo i ochotnícke divadelné súbory z okresu.

Okres Púchov

História ochotníckej divadelnej tradície v Púchove

Prvý zachovaný doklad o divadle v Púchove je uvedenie dvojdielnej morality *Osada Hladomor* od Štefana Závodníka¹¹, propagátora spolku miernosti. Divadlo s deťmi nacvičil kaplán **Jozef Bielek**, rekvizity prisľúbil stolár Záhradka a osvetlenie miestny lekárnik¹². Hra bola odohraná 2 a 4. marca 1862.¹³ V Púchove sa v roku 1862 odohralo aj predstavenie hry miestneho dekana J. Prokopa - *Kvetinový košíček*¹⁴. Takéto detské predstavenia sa hrávali v rámci školských slávností po celom Slovensku. Deti ich nacvičovali a hrali skôr z povinnosti, na rozkaz, nie pre radosť a potešenie. Začiatky ochotníctva v Púchove sa preto datujú do osemdesiatych rokov 19. storočia. Po slovensky sa hrali väčšinou detské divadelné hry. Bolo to zásluhou Slovenského čítacieho spolku, ktorý bol v Púchove založený v roku 1873. Čítací spolok mal vlastnú knižnicu, viedol evidenciu časopisov, jeho prvým predsedom sa stal Jozef Bielek. Spolok zlikvidovali v roku 1885 a jeho majetok skonfiskovali v prospech Hornouhorského vzdelávajúceho maďarského spolku, tzv. Kasína. V roku 1907, v období najsilnejšieho maďarizačného tlaku, bola veľkým snom myšlienka zahrať pre obyvateľov Púchova divadelné predstavenie v slovenčine. Šíriteľom myšlienky sa stala generácia ochotníkov okolo **Michala Višňovského**. Vybrali si divadelnú hru *Stráža spod hája* od autora Ferka Urbánka, ktorého otec žil v neďalekých Dohňanoch. Sám Urbánek v tomto kraji vytvoril viacero svojich divadelných hier. Ochotníkom sa podarilo hru zahrať 1.3.1908¹⁵ za pomoci hasičského zboru v Púchove, ktorý prevzal nad nimi záštitu, a tak sa mohlo slovenské ochotnícke divadlo hrať až do konca prvej svetovej vojny.¹⁶ Púchovčania si celé javiskové zariadenie požičali z divadelného krúžku v Bytči a kroje, v ktorých sa hralo, zadovážil kaplán z Hornej Súče **Andrej Cvičenko**.¹⁷ Hra zožala medzi divákmi obrovský úspech. Od tohto momentu ochotnícke divadlo a chuť ľudí tvoriť v Púchove nezoslabla a ochotníctvo pôsobí až do dnešných čias. V prvých rokoch sa hrávali hry od Ferka Urbánka - 1909 *Rozmajrín* a 1911 *Škriatok* pod vedením **Jozefa Hrobárika**, ktorému pomáhal aj básnik **Vladimír Roy**, ktorý prišiel v tomto roku na púchovskú evanjelickú faru a divadelných skúšok ochotníkov sa pri nacvičovaní hier pravidelne zúčastňoval. Vladimír Roy založil v Púchove v roku 1919 čitateľský spolok Hviezdoslav.¹⁸ Púchovskí ochotníci nacvičovali divadelné hry pre dospelých aj pre deti

¹¹ Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980, 1983, s. 18; Kapitoly z dejín slovenského divadla, 1966, s. 510; Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž. diel 2., 1990, s. 213

¹² Kapitoly z dejín slovenského divadla, 1966, s. 456

¹³ Tamže, s. 510

¹⁴ Tamže, s. 510

¹⁵ Púchov, 1970, s. 128

¹⁶ Púchov, 1970, s. 122

¹⁷ Púchov, 2006, s. 209

¹⁸ Púchov, 2006, s. 211

každý rok, aj počas trvania 1. svetovej vojny. Práve táto zakladajúca ochotnícka generácia odštartovala divadelnú tradíciu v Púchove. Medzi významné ochotnícke divadelné osobnosti patrili **Michal Višňovský, Jozef Hrobárik, Marta Kováčová-Haviarová, Anna Pobežalová, Rozália Majtánová, Mária Opršalová** a i., ktorým môžu ľudia v malom mestečku na Považí poďakovať, že sa nevzdali a s láskou širili slovenčinu medzi obyčajnými ľuďmi.¹⁹

Ako sme uvádzali, kultúra v Púchove bola v minulom storočí prezentovaná predovšetkým činnosťou viacerých spolkov. Veľkým osvetárom v tejto oblasti bol už spomínaný básnik **Vladimír Roy**, ktorý založil *Vzdelávací zväz* (1921), slúžiaci na popularizovanie filmu a kinematografie. V roku 1928 bola v Púchove založená *Živena*, ktorá taktiež nacvičovala divadelné predstavenia. Ochotnícke divadlo tak bolo jednou z hlavných oblastí za I. republiky, ktorej sa spoločenské organizácie a spolky venovali. Môžeme tvrdiť, že Púchov sa počas tohto obdobia stal mestom ochotníckeho divadla. Za sezónu sa tu odohralo najmenej 6 premiér. Rovnako aj školy v vychovávali deti k divadlu a nacvičovali s nimi divadelné predstavenia.

Do konca roku 1938 divadelní ochotníci v Púchove v rámci spolkov (Orol, Sokol a iných) uviedli 53 premiér divadelných hier i keď priestory a podmienky na skúšanie nemali práve najvhodnejšie. Nacvičovalo sa hlavne v budove sokolovne, ale aj v priestoroch (starého) kultúrneho domu.²⁰ Významnú úlohu v divadelnom živote mesta zohralo **Združenie evanjelickej mládeže**²¹, ktoré počas vojnových rokov uviedlo divadelné hry *Záveje* (1941), *Pribína* (1942), *Jánošík* (1943) a *Dobrodruh pred bránou* (1944). Členmi združenia okrem iných boli **L. Molitor** a **Š. Mako**.

Aj po 2. svetovej vojne zostal Púchov verný svojim tradíciám v oblasti kultúry a divadla. Zakladá sa Zväz slovenskej mládeže, ktorý tu dobre pracuje. V *Rolného učilišti vzniká divadelný súbor*, ktorý aj napriek ťažkým podmienkam rýchlo napreduje a vypracováva sa medzi najlepšie slovenské ochotnícke súbory.²² V marci 1946 boli v Považskej Bystrici usporiadané **V. oblastné divadelné závody a režisérsky kurz**. Závodov sa okrem ochotníckych divadelných súborov z Považskej Bystrice a Ilavy zúčastnili aj súbory z Púchova. Usporiadateľom podujatia bolo Ústredie slovenských ochotníckych divadiel v Turčianskom Svätom Martine a Divadelný krúžok závodného klubu zamestnancov Čsl. Zbrojovky v Pov. Bystrici. Okres Púchov reprezentoval už spomínaný **Samovzdelávajúci krúžok Rolného školy práce** s hrou *Jánošík*, **Dramatický odbor SEM** s hrou *Dni bez konca* a **Ochotnícky divadelný krúžok** z *Hlože* s hrou *Hora volá*. V Jánošíkovi si postavu Uhorčíka zahral **Alexander Čibenka**.²³ Okrem spomínaného krúžku divadelní ochotníci hrali aj v divadelnom

¹⁹ Púchov, 1970, s. 126-129

²⁰ Tamže, s. 147

²¹ Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž., 1990, s. 228

²² Púchov, 1970, s. 160

²³ Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici, v dňoch 15., 16. a 17. marca 1946

krúžku **Červeného kútika ROH** a súboru **Odevy Púchov**²⁴. Z týchto krúžkov sa v polovici 50. rokov 20. storočia vyprofiloval **Divadelný súbor Makyta**. Dôležitou a významnou divadelnou herečkou a režisérkou pôsobiacou v tomto súbore do roku 1949 a po roku 1954 bola **Emília Čibénková**, rod. **Baronová**²⁵, ktorá vytvorila niekoľko hereckých postáv a réžii patriacich k špičkovým v slovenskom ochotníctve. So súborom sa pravidelne zúčastňovala na celoštátnych súťažiach. Pod rodným priezviskom si zahrála vo viacerých inscenáciách profesionálneho Divadla pracujúcich v Považskej Bystrici (účinkovala napríklad v hrách *Ženba*, *Výstrely na Dlhej ulici*, *Mladá Garda*, *Kocúrkovo* a i),²⁶ neskôr so súborom prešla do Žiliny. V Makyte pôsobil aj nadaný ochotnícky herec **Viliam Hodoň** (rodák zo Žiliny), ktorý sa predstavil vo viacerých hrách súboru. Výraznou bola jeho postava Möbia v Dürrenmattových *Fyzikoch* pod režijným vedením Emilie Čibénkovej. V roku 1963 s hrou zažiarili na Jiráskovom Hronove. Po desaťročí neúrodných rokov práve táto hra a jej prevedenie znamenalo „príznak lepších sa čias pre slovenské ochotníctvo“²⁷. Za zmienku stojí aj spolupráca súboru Makyta s režisérom martinského divadla Ľubomírom Vajdičkom, ktorý inscenoval v roku 1974 hru *Zlatý koč*²⁸. V hre si zahráli ako E. Čibénková, tak aj V. Hodoň.

A tak niet divu, že bohaté divadelné skúsenosti a lásku k ochotníctvu Emília Čibénková zúročila svojou s prestávkami 60 ročnou prácou²⁹ v tejto oblasti. V súčasnosti je divadelníctvo v Púchove zastúpené dlhoročne fungujúcimi ochotníckymi súborami³⁰, ktoré sa tešia priazni svojich detských, ale aj dospelých divákov.

Spracovala: Andrea Smolková

ZDROJE:

- ČAVOJSKÝ, L. 1983. *Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980*. Bratislava : Obzor, 508 s.
- Encyklopédia dramatických umení Slovenska A - L*, diel 1. 1. vyd. Bratislava: VEDA, vydavateľstvo SAV, 1989. 692 s. ISBN 80-224-0000-9.
- Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž*, diel 2. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 1990. 710 s. ISBN 80-224-0001-7.
- HALAMA, J. *Divadlo pracujúcich*. Považská Bystrica : Divadlo pracujúcich v Považskej Bystrici, 1949-1950, č. 1
- JANAS, K. 2006. *Púchov*. Púchov : Medial, 311 s. ISBN 80-969574-1-4.
- JANEĽA, C. a kol. 1970. *Púchov*. Martin : Osveta, 201 s.
- Kapitoly z dejín slovenského divadla : Od najstarších čias po realizmus*. Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1966. 590 s.
- Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici v dňoch 15., 16. A 17. marca 1946*. Považská Bystrica: Knih tlačia-reň Štefana Kvasničku, 1946.

²⁴ Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž., 1990, s. 228

²⁵ Encyklopédia dramatických umení Slovenska A - L., 1980, s. 187

²⁶ In: Divadlo pracujúcich. Považská Bystrica : Divadlo pracujúcich v Považskej Bystrici, 1949-1950, č. 1

²⁷ Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980, 1983, s. 369-370

²⁸ Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980, 1983, s. 400

²⁹ Púchov, 2006, s. 217

³⁰ viď. divadelné súbory: Púchov - mesto

Púchov - mesto

1.

Divadelný súbor Makyta (Púchov, Slovensko)

Založenie: 1945 – s prestávkami po súčasnosť

Zdroj: Púchovské noviny. - Roč. XV, č. 37 (30.11.2015), s. 7

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 213-218

Zdroj: Evidenčná karta vedúceho súboru - Emília Čibénková. Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

Pod vedením púchovského ochotníka Ladislava Molitora naštudoval divadelný súbor (pod názvom Mladí muži firmy Rolný) hru Ferka Urbánka Pytliakova žena, ktorá mala premiéru 20. októbra 1945.

V súbore dlhoročne aktívne pôsobili ako režiséri, vedúci súboru a herci Emília Barónová-Čibénková a Alexander Čibenka. Počas svojej činnosti DS Makyta vytvorila viac ako 110 premiér inscenácií hier svetovej i slovenskej dramatickej tvorby, desiatky estrádných a kultúrnych programov. Okolo 1000 predstavení súboru videlo takmer 300 tisíc divákov. Súbor sa zúčastňoval celoštátnych divadelných súťaží a vystupoval aj v zahraničí (napr. Monako, Juhoslávia). Získal viacero vyznamenaní a herci pôsobiaci v tomto súbore za svoje divadelné umenie ocenenia.

Ich pôsobenie je dlhoročne spájané s Domom kultúry ROH v Púchove. Inscenácia pod názvom *Retro* mala premiéru 27. novembra 2005 a bola spojená so šesťdesiatym výročím vzniku Divadelného súboru Makyta.

V súčasnosti súbor pôsobí od roku 2016 pod vedením Jaroslavy Botošovej ako občianske združenie.

2.

ZK ROH G1M (divadelný súbor mladých gumárov : Púchov, Slovensko)

Založenie: [1955] - ?

Zdroj: Dve divadlá, dve dychovky... /(kv). - In: Práca. - Roč. 35, č. 138 (13.6.1980), s. 6

Zdroj: Po okresnej súťaži divadelných súborov. - In: Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov okresu Považská Bystrica. - Roč. 6, č. 3 (1980), s. 6

Zdroj: Zanechali milé a trvalé spomienky /-AK-. - In: Obzor. - Roč. XII, č. 17 (26.4.1979), s. 3

Divadelný súbor začal v šesťdesiatych rokoch stagnovať, k oživeniu došlo v roku 1976. Divadelné súbory v ZK ROH G1M viedol talentovaný Ján Pajtáš. Anna Kolkusová, členka súboru, založila v roku 1978 detský divadelný súbor Gumárik.

3.

Bábkarsky súbor D 121 (Púchov, Slovensko)

Založenie: 1973 - súčasnosť

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 218-220

Zdroj: Desiata okresná prehliadka bábkárskych súborov a jednotlivcov. - In: Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov okresu Považská Bystrica. - Roč. 8, č. 3-4 (1982), s. 4

Zdroj: www.kultura.puchov.sk/page/10579/babkarsky-subor-d121

Bábkarsky súbor v Púchove má dlhoročnú tradíciu, pri jeho zrode stáli Elena Bakošová a Anna Dišeková tri roky predtým ako sa datuje jeho vznik. Bábkari obsadzovali dlhoročne na okresných, ale aj celoslovenských divadelných súťažiach popredné miesta.

V rámci spolupráce s profesionálnym režisérom Milanom Tomáškom zo žilinského bábkového divadla púchovskí bábkari úspešne aplikovali na scéne tzv. čierne divadlo, špecialitu českej bábkarskej školy. Prednosťou bábkarského súboru je autorská hudba, ktorá je skladaná na mieru k rozprávkovým predstaveniam. V súčasnosti pôsobí ako organizačná vedúca Mária Valachová.

4.

Ochotníček (detské divadelné štúdio : Púchov, Slovensko)

Založenie: 1971 - súčasnosť

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 224-225

Zakladateľkou a dlhoročnou vedúcou súboru bola jeho režisérka Elena Zlatošová-Bakošová. Detský divadelný súbor Ochotníček uviedol viac ako 60 divadelných hier. Aktuálne má Ochotníček 20 členov od 8 do 15 rokov. Pravidelne sa zúčastňuje divadelných súťaží a získava ocenenia. Od roku 1991 vedie súbor Peter Hudák. V roku 2001 sa stal držiteľom medaily Daniela Licharda, ktorú dostal od Národného osvetového centra za dlhoročnú prácu a prínos v oblasti detskej dramatickej tvorby. S inscenáciami z rokov 2018 (*Sedem havranov*) a 2019 (*Marakéš*) súbor súťažil na Celoslovenskej prehliadke detskej dramatickej tvorivosti Zlatá priadka v Šali.

5.

Divadlo mladých (Púchov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1971-1990

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 220

Zdroj: Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

Režisérmi ochotníckeho súboru boli Emilia Čibenková, neskôr Peter Mešo, Jaroslava Botošová a František Vaněček. V ich repertoári mohli diváci vidieť hry - *Adam stvoriteľ*, *Hamlet IV*, *Dvaja muži v šachu* a iné. Pôsobili v Dome kultúry ROH v Púchove a zúčastňovali sa okresných súťaží.

6.

Divadlo mladých A DOSŤ (Púchov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1987-2006

Zdroj: Divadlo mladých "A DOSŤ"/František Vaněček ; dubák. — Obr. 4. — In: Aspekt.— Roč. 5, č. 50, (08.12.1998), s. 12

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 220-222

Divadelný súbor vznikol pod názvom **Divadelný súbor RADOSŤ** v roku 1987. Neskôr sa v roku 1990 premenovali na **Divadlo mladých A DOSŤ**. Súbor naštudoval a odohral množstvo predstavení nielen v Púchove, ale aj v iných mestách na Slovensku a v zahraničí. Dlhoročným režisérom a umeleckým vedúcim súboru bol František Vaněček, ktorý vyberal hry predovšetkým komediálneho žánru. V roku 2006 sa staronoví členovia súboru premenovali na **DS Homo Fuge**.

7.

Divadlo M (divadelný súbor : Púchov, Slovensko)

Založenie: 1994 – súčasnosť

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Medial, 2006. — S. 223-224

Režisérom súboru od jeho vzniku do roku 1997 bol slovenský spisovateľ, scenárista a dramaturg Silvester Lavrík. So súborom dosiahol viaceré úspechy na celoslovenských divadelných súťažiach. Od roku 1997 je režisérom súboru Jozef Koleják. Pod jeho vedením súbor viackrát obsadil prvé miesta na celoslovenských súťažiach a postúpil na Scénicku žatvu. Súbor je zameraný na tvorbu hier pre detského diváka.

8.

DS Homo Fuge (divadelný súbor : Púchov, Slovensko)

Založenie: 2006 - súčasnosť

Zdroj: Púchov / Karol Janas ... [et al.] ; [editor Radoslav Varga] ; [fotografie Vladimír Hurban st. ... [et al.]. — 1. vyd. — Púchov : Media1, 2006. — S. 222

Súbor od svojho založenia prekvapuje veľmi ambicióznou dramaturgiou a vyspelou javiskovou prácou. Vznikol ako nástupca niekdajšieho **Divadla mladých A DOSŤ**. Počas svojej doterajšej existencie spolupracoval s viacerými režisérmi (Vladimír Sadílek, Peter Hudák, Anton Šulík). Súbor s menšími prestávkami funguje do súčasnosti.

V roku 2019 sa herec súboru Michal Vidan v spolupráci s Luciou Panáčkovou predstavil ako režisér a so svojim predstavením *Podzemné Blues* účinkoval na najstaršom festivale ochotníckych neprofesionálnych divadiel na Slovensku - Scénická žatva.

9.

Divadielko HuGo (Púchov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2006/2007-2010

Zdroj: Údaje nám poskytol zakladateľ divadelného súboru Peter Hudák.

Bábkové divadielko HuGo založili Peter Hudák, vedúci DDS Ochotníček v Púchove a Andrea Golejová, učiteľka materskej školy. Predstavenia s bábkami hrávali pre detských divákov interaktívnou formou. Uviedli 8 inscenácií (*O troch prasiatkach, Princezná na hrášku, Tri perá z draka, Obušok z vreca von a i.*).

10.

Trpaslíci (detský divadelný súbor : Púchov, Slovensko)

Založenie: 2008 - súčasnosť

Zdroj: <http://www.kultura.puchov.sk/page/10582/dds-trpaslici>

DDS Trpaslíci je určený deťom mladšieho školského veku, ktoré sa pomocou tvorivých dramatických hier a cvičení učia hlavne medzi sebou komunikovať, rešpektovať a pohybovať po javisku. Súbor je prípravka do DDS Ochotníček. Súbor mal viacero vedúcich, od roku 2012 súbor vedie Ivana Huličiarová.

11.

Divadelné štúdio Červené vankúše (Púchov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2012-2019

Zdroj: Údaje nám poskytla zakladateľka divadelného súboru Lucia Panáčková.

DŠ Červené vankúše v Púchove fungovalo približne sedem rokov. Ochotníci boli vo veku od 16 do 27 rokov. Svoje hry predstavili

divákovi z Púchova, ale aj z Považskej Bystrice. Viackrát sa so svojimi hrami zúčastnili Noci divadiel v Púchove a v roku 2019 regionálnej postupovej súťaže ochotníckych divadiel.

Obce okresu Púchov

12.

Divadelný ochotnícky súbor (Beluša, Slovensko)

Založenie: 1919 - ?

Zdroj: Divadelná tradícia / Emil Markovič. — In: Obzor. — Roč. 8, č. 9 (1975)

Ochotníckemu divadlu sa po prvej svetovej vojne venovali učitelia Kánsky a Beluš. Po roku 1932 sa začalo hrať v škole pod vedením učiteľa Alojza Kohúta. Hrávali sa hry slovenských klasikov.

13.

Kružok divadelných ochotníkov (Beluša-Hloža, Slovensko)

Založenie: 1919 - ?

Zdroj: Beluša : 1330 - 2002 pohľady do dejín / Jozef Kočiš. — 2. vyd. — Žilina : Vydavateľstvo Jozef Blaha, 2002. — S. 90-91

V roku 1919 vznikol v Hloži trinástčlenný divadelný krúžok pod vedením správcu školy Pavla Benku.

14.

Občiansky vzdelávajúci kruh (divadelný spolok : Beluša-Podhorie, Slovensko)

Založenie: 1924 - ?

Zdroj: Beluša : 1330 - 2002 pohľady do dejín / Jozef Kočiš. — 2. vyd. — Žilina : Vydavateľstvo Jozef Blaha, 2002. — S. 96-97

Spolok sa zameriaval na ochotnícku divadelnú činnosť, mával 30 až 40 členov.

15.

Divadelný súbor Ferka Urbánka (Dohňany, Slovensko)

Založenie: cca 30. roky 20. stor. - ?

Zdroj: Dohňany : na prahu tretieho tisícročia / kolektív autorov. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2008. — S. 49-50

Divadelný krúžok založil učiteľ Ladislav Michalús, správca školy od roku 1926. Súbor sa zúčastňoval rôznych divadelných súťaží, jeho najväčším úspechom bolo 2. miesto získané na celoslovenskej prehliadke ochotníckych divadiel v Martine. Hrávali hry od Ferka Urbánka, ktorý pôsobil v Dohňanoch a s divadlom bol úzko prepojený.

16.

Ochotnícke divadlo (Dolná Breznica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 50. - 60. r. 20. stor. -

Zdroj: Dolná Breznica : Malá monografia obce / Michal Nemčák a Ján Štepita. — Dolná Breznica : Obecný úrad, 2006. — S. 229

Dokiaľ neprišla televízia, divadelné predstavenia sa v obci tešili veľkej obľube. Divadlo sa hrávalo v škole, v hostinci, v novom kultúrnom dome. Veľmi úspešná bola hra *Pani richtárka*, s ktorou odohrali štrnásť predstavení. Ohlas mali aj estrády s domácimi účinkujúcimi.

17.

Divadelný ochotnícky krúžok (Dolné Kočkovce, Slovensko)

Založenie: 1946 - ?

Zdroj: Dolné Kočkovce / Jozef Faktor. — [Dohňany-Zbora] : Ametyst, 2007. — S. 102-105 Citácia: Dolné Kočkovce vo fotografii / Jozef Faktor. — [1. vyd.]. — Dolné Kočkovce : Obecný úrad, 2012. — S. 42-44

Ochotnícka činnosť v Dolných Kočkovciach vznikala už začiatkom 20. storočia po vzniku ČSR. V obci divadlo hrávali žiaci, ale aj dospelí. V 30. rokoch 20. storočia bol významným ochotníkom v obci Vincent Pavlech. Súbor viackrát vystupoval na Morave, kde sa tešil priazni divákov.

18.

Divadelný ochotnícky krúžok (Horovce, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1925-1992

Zdroj: Horovce 1259 - 2009. — 1. vyd. — Trenčianska Teplá : OcÚ Horovce, 2009. — S. 110-115

Zdroj: Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

V ochotníckom krúžku pôsobilo viacero divadelných zoskupení, ktoré nacvičovali hry prevažne s dedinskou tematikou. Ako režisér súboru pôsobil v roku 1975 Jozef Papuča. V roku 1976 Eva Remšíková režírovala Estrádnny súbor SZM.

Ochotníci hrávali aj v obciach Mestečko, Dolné Kočkovce, Tuchyňa, Bolešov, Mojtna a i., zúčastňovali sa divadelných festivalov a rozvíjali kultúru v obci.

19.

Divadelný krúžok (Lednica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1918 - 1964

Zdroj: Lednica : Pamätnica obce / Jozef Trnka. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 1999. — S. 53

Zdroj: Lednica / Branislav Lipták. — 1. vyd. — Lednica : Ametyst, 2009. — S. 54-55

Ochotnícky krúžok hrával prevažne hry slovenských klasikov ako *Ženský zákon*, *Statky Zmätky*, *Matka*, *Jánošík*, *Kubo* ... V divadelnom krúžku sa vystriedali okrem dospelých ochotníkov i žiaci. Po ukončení divadelnej činnosti Ján Remšík a Rudolf Jaroš založili estrádný krúžok.

20.

Divadlo OVK (Lednické Rovne, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1919 - cca 1938

Zdroj: Obec Lednické Rovne / Anna Danišová. — Dohňany-Zbora
Ametyst - Milan Húževka, 2004. — S. 97-100

Začiatkom 20. storočia bolo divadlo v obci výlučne záležitosťou spolkov (Robotnícka telovýchovná jednota a Dobrovoľný hasičský zbor). K týmto dobre fungujúcim zoskupeniam pribudlo aj divadlo pôsobiace pod Občianskym vzdelávajúcim kruhom. Okrem klasických divadelných hier sa v Lednických Rovniach hrávali aj bábkové predstavenia, ktoré sa tešili veľkej priazni detských divákov.

21.

Ochotnícky divadelný súbor (Lúky, Slovensko)

Založenie: 1946 - ?

Zdroj: Lúky / Štefan Kaštyľský a kolektív občanov Lúky. — Lúky :
Obecný úrad v Lúkach, 2019. — S. 127-137

Ochotnícke divadlo má v obci dlhoročnú tradíciu. Prvé divadelné hry v obci nacvičovala Jednota katolíckych žien a Združenie katolíckej mládeže počas rokov 1939-1945. V roku 1946 bol postavený kultúrny dom a ochotnícka divadelná činnosť sa naplno rozbehla. V obci pôsobili divadelné krúžky pod rôznymi názvami (napr. **Divadelný krúžok lúckej mládeže**) a nacvičovali prevažne hry z dedinského prostredia slovenských klasikov. So svojimi hrami sa pravidelne zúčastňovali na divadelných súťažiach, festivaloch, hrávali v okolitých obciach i mestách po Slovensku a v Českej republike. Významní dlhoroční ochotníci - Mária Rouyerová, František Madala, Karol Janíček (maliar, ktorý pre divadlo tvoril bábkы a maľoval kulisy) a mnoho ďalších. V roku 2008 sa divadelná tradícia v obci opäť obnovila. V súčasnosti majú nacvičenú divadelnú hru od F. Urbánka *Už sú všetci v jednom vreci*.

22.

Divadelný krúžok (Lysá pod Makytou, Slovensko)

Založenie: 1985 - ?

Zdroj: Citácia: Lysá pod Makytou : Monografia obce vydaná k 530. výročiu 1. zachovanej písomnej zmienky. — Bratislava : Don Bosco, 2001. — S. 142-143 - ISBN 80-88933-74-9.

Divadelný krúžok vznikol pri Kultúrnom stredisku pod vedením Petra

Luljaka a Jany Nošíkovej. Ochotnícky súbor sa predstavil na krajskej aj celoslovenskej divadelnej súťaži.

23.

Ochotnícke divadlo (Mestečko, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1923-1971

Zdroj: Obec Mestečko / Ján Mišún. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2006. — S. 64-67

Ochotnícke divadelníctvo v obci je spojené s príchodom učiteľa Michala Kuzmu. Herci nacvičovali a hrávali svoje hry pravidelne každý rok a zúčastňovali sa s nimi na okresných divadelných súťažiach. V ich repertoári sa nachádzali klasické divadelné hry slovenských autorov.

24.

Ochotnícke divadlo (Nimnica, Slovensko)

Založenie: 1937 - ?

Zdroj: Nimnica : kúpeľná obec / zostavil Teodor Kohút a kolektív; grafika Elena Rafayová; zodpovedný redaktor Milan Húževka. — [1.vyd.]. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2008. — S. 69-71

Divadelný krúžok bol založený pod vedením učiteľa Milana Hájka v roku 1937, i keď prvá divadelná hra od Ferka Urbánka sa v Nimnici hrala už v roku 1933. V neskoršom období sa divadelným aktivitám venoval Slovenský zväz mládeže, naplno sa však divadelníctvo rozvinulo až po výstavbe kultúrneho domu v roku 1955.

25.

Ochotnícke divadlo (Streženice, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 30. roky 20. stor. – ?

Zdroj: Streženice / Branislav Lipták, Teodor Kohút. — Dohňany-Zbora : Ametyst - Milan Húževka, 2008. — S. 61-63

Ochotnícke divadlo v obci pôsobilo už v 30. rokoch minulého storočia pod vedením učiteľa Hájka, avšak najstarší záznam je až z roku 1942. So svojimi hrami sa divadelníci zúčastnili súťaží v Púchove, po vojne sa väčšinou mladší divadelníci venovali obľúbeným estrádám. Od roku 1955 nastala éra aktívnej divadelnej činnosti, ktorá bola spojená s výstavbou školy, nového javiska a tvorivou prácou učiteliek so svojimi žiakmi.

26.

Ochotnícke divadlo (Visolaje, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1930-1967

Zdroj: Visolaje : / Juraj Martinka. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2007. — S. 57-58

Začiatky ochotníckej divadelnej činnosti vo Visolajoch sa datujú do

roku 1930. Po 2. svetovej vojne až do 50. rokov 20. storočia divadelné aktivity v obci stagnovali, hry sa začali hrávať až po tomto období pod vedením režiséra Jána Solčanského, neskôr Jozefa Krála. Ochotníci hrávali klasiky ako *Ženský zákon*, *Statky zmätky*, *Škriatok*, *Kubo*. Posledná divadelná hra *Záveje* sa odohrala na Vianoce v roku 1967.

27.

Ochotnícke divadlo (Záriečie, Slovensko)

Založenie: 1894 - ?

Zdroj: Záriečie / Emília Novosádová - Šidlíková. — Púchov : Ametyst, 1998. — ISBN 80-967493-7-4. — S. 79

V obci sa venovali divadelníctvu obyvatelia už koncom 19. storočia. Autor divadelných hier Ferko Urbánek nacvičil osobne so záriečskými divadelníkmi jedno zo svojich diel. Neskôr sa divadlu v obci venoval Ján Geryk a záriečskí hasiči, ktorí si pre svoje publikum pripravili množstvo predstavení.

28.

Divadelný súbor ZO SZM (Zubák, Slovensko)

Založenie: 1932 - ?

Zdroj: Po okresnej súťaži divadelných súborov. In.: Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov okresu Považská Bystrica. - Roč. 6, č. 3 (1980), s. 6-7

Zdroj: Z dejín obce a farnosti Zubák / Milan Hromník. — Žilina : Ofseta, 2001. ISBN 80-968610-9-3. — S. 33

Prvou divadelnou hrou ochotníkov zo Zubáku bola hra Ferka Urbánka - *Bludár*. V 80. rokoch ochotníci pôsobili pod vedením pána Jančíka, rozvíjali divadelnú kultúru a tradíciu v obci, zúčastňovali sa i divadelných prehliadok.

Okres Ilava

Kultúrny život mesta a história divadelníctva v Ilave

História ilavského kultúrneho života má dlhodobú tradíciu, ku ktorej prispieva aj existencia ilavskej školy v 17. storočí. Počas svojej 120-ročnej existencii patrila k najlepším zemepanským školám na území Slovenska. Ako rektor v nej pôsobil v rokoch 1648-1655 aj **Andrej Sartorius**, autor viacerých dramatických diel určených pre javiskovú realizáciu v podaní žiakov školy, tzv. protestantské školské hry³¹. V duchu stredovekých mystérií napísal v roku 1653 cyklus troch školských divadelných hier s veľkonočnou a vianočnou tematikou. Autor chcel nimi výchovne pôsobiť na študentov a ešte v tom istom roku tieto hry hrali žiaci ilavskej školy. Jeho dramatická tvorba pokračovala a tematicky sa viazala k Ilave. Pre ilavského majiteľa panstva Mateja Ostrožica s Katarínou Sidóniou Révayovou napísal hru *Theodorus Nupturiens* (Ženich Teodor, 1654). Napísal aj hru *Lusus scholasticus seu actus oratorius* (Školská hra čiže rečnícke dejstvo). Môžeme spomenúť, že školská dráma sa na ilavskej škole vyvíjala aj po odchode A. Sartoriusa, existuje záznam o uvedení scénického aktu zo života kráľa Ptolemaia.³²

Bohatá kultúrna a divadelná činnosť sa v Ilave rozvinula predovšetkým v 20. storočí v Dome osvety, v knižnici a na školách, kde sa divadelným aktivitám venovali miestni učitelia. Dom osvety pozýval do Ilavy hostovať popredné slovenské divadelné súbory, činili sa aj ilavskí ochotníci. Účinným pomocníkom Mestského národného výboru v Ilave sa stal aj **výbor žien**, ktorý sa venoval kultúrnej a osvetovej činnosti. Nacvičovali divadelné hry - V. Egri - *Manželstvo*, I. Stodola - *Čaj u pána senátora*. V roku 1968 bol v Ilave založený Miestny odbor Matice slovenskej, ktorý založil historický aj divadelný krúžok.³³ Popri divadelných aktivitách výboru, v školách a v Dome osvety sa k histórii divadla viaže aj pôsobenie ochotníkov pod vedením farára Štefana Šmida. V *Ilavskom mesačníku* bol v roku 2005 uverejnený článok o histórii ilavského divadelného ochotníctva, v ktorom sa píše o viac ako 85-ročnej pôsobnosti divadla v Ilave. Prvá hra sa odohrala v tzv. „**Kasíne**“, nevie sa, aká hra to bola, ale zakladateľom a režisérom divadelného ochotníckeho krúžku bol vtedajší farár **Štefan Šmidt** - duchovný správca trestnice. Dátum vzniku divadla sa datuje do roku 1920. Divadelníci vystupovali v tzv. „Kasíne“, ktoré zaniklo v roku 1920 a bolo premenované na Ilavskú besedu, tá v roku 1924 zanikla postavením Orlovné. V nej mohli vidieť Ilavčania divadelnú hru „*Čarovné oči*“, ktorú režíroval Šmidt. V rokoch 1920 - 1950³⁴ sa hrávali prevažne hry slovenského dramatika **Ferka Urbánka** (*Hrob*, *Bludár*, *Rozmajrín*, *Kamenný chodníček* a i.), okrem týchto hier sa hrávali aj hry iných autorov. Ako režiséri v divadle v tomto období pôsobili - **farár Šmidt, Štefan Raus, Štefan Černák, Ľudovít Zurian, Rudolf**

³¹ Kapitoly z dejín slovenského divadla, 1966, s. 70

³² Ilava, 1991, s. 248, s. 255-56

³³ Ilava, 1991, s. 216-217

³⁴ V roku 1924 bol počet divadelných predstavení v Ilave 58. (Slovenské ochotnícke divadlo 1830 - 1980, 1983, s. 109)

Činčala, Vítazoslav Janega, Jozef Majerech-Mrzúch. Ilavskí divadelníci sa tešili veľkému záujmu, uvádzali sa aj malé operetky v spolupráci s Malým ilavským orchestrom pod vedením Františka Bizón-Borčického a s dýchovou hudbou pod vedením dirigenta Mikuláša Hrubíšku. Z Orlovne sa divadelný život presťahoval do Osvetovej besedy na námestie.

V marci 1946 boli v Považskej Bystrici usporiadané **V. oblasťné divadelné závody a režisérsky kurz**,³⁵ na ktorom sa predstavil okrem ochotníckych súborov z Považskej Bystrice a Púchova aj súbor z Ilavy - **Divadelný krúžok „Pokus“ pri MOR** s hrou *Mŕtva*. V roku 1952 divadelnú činnosť prevzal **Závodný výbor ROH Drevoindustria závod Ilava**. Režisérom sa stal **Michal Števko**. Pod jeho režijnou taktovkou vznikli hry okrem iných *Za frontom*, *Hlboké korene*.

Divadelníci sa so svojimi hrami zúčastňovali aj na súťažných prehliadkach, kde získali viaceré ocenenia. V roku 1968 bola odohraná posledná hra – *Frdolína* a ochotníci prestali po tomto búrlivom období účinkovať. Až do r. 1990 divadlo v Ilave nepôsobilo a za tento čas sa poničilo všetko, čo sa len dalo - kulisy, rekvizity, divadelné hry ...³⁶

Znovuzrodenie ochotníckeho divadelníctva nastalo až po roku 1989, a to uvedením hry „*U nás taká obyčaj*“ v ilavskom Dome kultúry. Režisérom divadla sa stal **Stano Meliš**, ktorý spolu s hercami dal súboru názov **Pod vežou** (súbor pôsobil v Ilave do roku 2009). Divadlo sa stalo aj členom Združenia divadelných ochotníkov Slovenska. V roku 1996 v Ilave vznikol aj ďalší významný divadelný ochotnícky krúžok pod názvom **Malá múza** (ten pôsobil v Ilave do roku 2011). Ilavskému ochotníctvu sa po roku 2000 venujú divadelné súbory **LEUA** a **Masky**.

Spracovala: Andrea Smolková

ZDROJE: BAGIN, A. 1991. *Ilava*. Martin : Vydavateľstvo Osveta, 305 s. ISBN 80-217-0249-4.

ČAVOJSKÝ, L. 1983. *Slovenské ochotnícke divadlo 1830 – 1980*.

Bratislava : Obzor, 508 s.

Kapitoly z dejín slovenského divadla : Od najstarších čias po realizmus.

Bratislava : Vydavateľstvo SAV, 1966. 590 s.

MELIŠ, S. *Od "kasína" po Dom kultúry ubehlo už 85 rokov*. In: Ilavský mesačník. — XI, č. 9, (2005), s. 6, 7

Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici v dňoch 15., 16. a 17. marca 1946. Považská Bystrica: Kníhtlačiareň Štefana Kvasničku, 1946.

³⁵ Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici, v dňoch 15., 16. a 17. marca 1946

³⁶ In: Ilavský mesačník. — XI, č. 9, (2005), s. 6

Ilava – mesto

1.

Ilavské divadlo (Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1920 – 1968

Zdroj: Od "kasína" po Dom kultúry ubehlo už 85 rokov / Stano Meliš. — Obr. 1. — In: Ilavský mesačník. — XI, č. 9, (2005), s. 6,7.

Ochotnícke divadlo v Ilave ma za sebou bohatú históriu. Divadelnú činnosť začal organizovať v meste vdp. Štefan Smidt v roku 1920. Krúžok sa začal byť veľmi aktívny hlavne po založení Orla a postavení budovy Orlovne, v ktorej hrávali, neskoršie v Osvetovej besede.

K výborným činovníkom v ochotníctve patrili napr. Štefan Raus, Jozef Majerech-Mrzúch, Ľudovít Zurian a mnohí iní. V roku 1952 prevzal divadelný súbor Závodný výbor ROH Drevoindustria, závod Ilava.

Počas jestvovania súboru sa tu vystriedalo mnoho dobrých hercov a režisérov, hrávali sa hry od slovenských a svetových klasikov. Posledná hra bola sa volala *Frndolína* a bola odohraná v roku 1968. Po 22 rokoch divadelnej nečinnosti začala nová etapa ilavského ochotníctva založením súboru **Pod vežou**.

2.

Pod vežou (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1989 – 2009

Zdroj: 20 rokov ilavského Divadla Pod vežou / -mp-. — Obr. 3. — Dvadsať rokov ilavského Divadla Pod vežou. — In: Ilavský mesačník. — Roč. XV, č. 5 (2009), s. 14, 15

Po postavení nového kultúrneho domu sa oživilo ilavské divadlo založením súboru **Pod vežou**. Režisérsku taktovku prevzal Stanislav Meliš, zároveň sa stali členmi Združenia divadelných ochotníkov Slovenska. Za 20 rokov svojej činnosti uviedol súbor 24 premiér, 181 vystúpení a v súbore sa vystriedalo 35 hercov. Súbor i herci boli viackrát ocenení.

3.

Malá múza (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 16.01.1996 - 2011

Zdroj: Od "kasína" po Dom kultúry ubehlo už 85 rokov / Stano Meliš. — Obr. 1. — In: Ilavský mesačník. — XI, č. 9, (2005), s. 6,7

Divadelný súbor **Malá múza** 15 rokov pracoval pri Dome kultúry v Ilave. Dušou a organizátorkou divadla bola Magda Pajanková. Súbor sa každoročne prezentoval s javiskovou produkciou. Počas rokov

svojho pôsobenia účinkoval na trinástich celoslovenských a štyroch medzinárodných prehliadkach, odkiaľ priniesol spolu päť prvých cien a tri druhé ceny.

V roku 2008 sa slovenskou laureátkou (ocenenie za najlepši ženský herecký výkon) stala Lenka Janečková na Celoslovenskom festivale A. Jurkovičovej.

4.

Masky (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2013 – súčasnosť

Zdroj: Ilavský mesačník. - Roč. XXI, č. 9 (28.9.2015), s. 6

Divadelný súbor **Masky** zoskupuje deti, mládež a dospelých a vznikol v roku 2013 pod umeleckým vedením Jany Trenčanovej. Svoju prvú hru o Štefanovi Baničovi *Som stále tu a som živý* uviedli 6.4.2014. V spolupráci s mestom Ilava organizujú okrem predstavení aj rôzne kultúrne podujatia (festival Divadelný piatok, prehliadka psov Ilavský miláčik ...)

5.

LEUA (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2013 - súčasnosť

Zdroj: Aj anjeli to majú ťažké / -mb-. — Obr. 1. — In: Ilavský mesačník. — ISSN 1338- 9262. — Roč. XX, č. 1-2 (13.02.2014), s. 8

Začiatok pôsobenia je v roku 2013. Súbor je zložený z mladých ľudí, ktorí tvoria a vyznávajú spoločné hodnoty.

6.

Pod plachtou (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2008 - ?

Zdroj: Slovenskú premiéru hry zaznamenala aj STV 2 / -mpaj-. — Obr. 1. — In: Ilavský mesačník. — Roč. XVI, č. 9 (2010), s. 3

DS Pod Plachtou založil Daniel Mikloši, ktorý sa predstavil aj ako nádejný režisér a herec. K úspešným predstaveniam patrí duchovné pásmo *Na počiatku bolo slovo*, v ktorom priblížili život vierozvestcov Cyrila a Metoda. Divadelné predstavenie bolo podporené MK SR.

Dubnica nad Váhom – mesto

7.

Divadelný súbor pri DK ROH (Dubnica nad Váhom, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: [1961] – 1989

Zdroj: Dubnica nad Váhom / Valerián Bystrický. — Bratislava : Slovak Academic Press, 1993. — 214 s. (viaz.) : 110.00 Sk.

Divadelný súbor najskôr pracoval vo forme rozdrobených krúžkov pri závodoch a spoločenských organizáciách, neskôr sa od roku 1958 sústredila ochotnícka činnosť do Osvetovej besedy a do ZRPŠ I. ZŠ. Po ich zlúčení v roku 1961 do jedného súboru pod názvom **Sládkovičov divadelný súbor** a najmä po vytvorení zázemia v novootvorenom Dome kultúry (1964) sa ochotnícke vystúpenia výrazne skvalitnili. Viackrát získali ocenenia na divadelných prehliadkach. K známym režisérom, ktorí tu pôsobili, môžeme spomenúť E. Černeka, M. Selca, neskôr Ivana Pišku. Po novembri 1989 sa divadelná činnosť utlmila.

8.

Dubnické divadlo (Dubnica nad Váhom, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2009 - súčasnosť

Zdroj: Dubnica nad Váhom / Valerián Bystrický. — Bratislava : Slovak Academic Press, 1993. — S. 266-272

Predchodcom divadla bolo **Art divadlo**. Skupinka nadšencov okolo režiséra Michala Tótha nadviazala na silnú ochotnícku tradíciu v meste. Najskôr začínali s rozprávkovými predstaveniami, neskôr prešli na činohru, či muzikál. V repertoári majú veľmi úspešné predstavenia (*Ženský zákon, Zborovňa, Hotel na zbláznenie...*), ktorými získali viacero ocenení na divadelných prehliadkach. Vedúcou divadla je Hanka Malovcová.

9.

Impresia (divadelné združenie: Dubnica nad Váhom, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1996 - 2003

Zdroj: Dubnica nad Váhom / Valerián Bystrický. — Bratislava : Slovak Academic Press, 1993. – S. 271

Divadelné združenie bolo zoskupenie mladých ľudí z dubnických stredných škôl. Vytvárali vlastné autorské predstavenia, plné ironie, humoru a recesie.

10.

Oskar (divadelný súbor : Dubnica nad Váhom, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2015 - ?

Zdroj: dubnica. eu

Súbor vznikol oddelením sa od Dubnického divadla. Súbor má ambíciu orientovať sa prevažne na deti a mládež. Kolektív sa venuje formovaniu nových hereckých talentov, ktoré sa ocitnú na javisku po prvý raz.

11.

Peripetia (malé javiskové formy : Dubnica nad Váhom, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1984 – 90. roky 20. storočia

Zdroj: Dubnica nad Váhom / Valerián Bystrický. — Bratislava : Slovak Academic Press, 1993. – S. 271

Súbor vznikol spojením malých javiskových foriem DK ROH a Stredného odborného učilišta ZŤS. Využíval moderné postupy, vlastné piesne, hudbu a štylizovaný pohyb. Charakteristický pre nich bol recesívny humor a dobrá pesničková tvorba.

12.

Ochotnícke divadlo (Dubnica nad Váhom-Lieskovec, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 40. a 50. roky 20. storočia

Zdroj: Lieskovec - stratená dedina : Dubnica nad Váhom / Benech, Richard. — Vyd. 1. — Dubnica nad Váhom : Mesto, 2012.

Divadlo v zaniknutej obci Lieskovec hrávali ochotníci v miestnej krčme u Minárika. Mužské úlohy niekedy hrávali dievčence a naopak. Hlavnými organizátormi boli dedinskí učitelia, napr. manželka Kalapošovci. Ochotnícke predstavenia boli významnou spoločenskou udalosťou.

13.

Divadelný krúžok (Dubnica nad Váhom-Prejta, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1922 - ?

Zdroj: Prejta : Dubnica nad Váhom : mestská časť / Jozef Voříšek. — Dubnica nad Váhom : Mesto Dubnica nad Váhom, 2018. — S. 124

Divadelný krúžok bol súčasťou vzdelávacieho krúžku, ktorý založil miestny učiteľ Július Haim. Hrávali sa hry s dedinského prostredia, boli vyhľadávanou kultúrnou udalosťou počas celého medzivojnového i povojnového obdobia.

Nová Dubnica - mesto

14.

Divadelný súbor Bebčina (Nová Dubnica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 2006 - súčasnosť

Zdroj: /www.facebook.com/Divadelný-súbor-Bebčina/

Detský divadelný súbor **Bebčina** vznikol pri Základnej umeleckej škole Štefana Baláža v roku 2006. Jeho cieľom nie je len dramatická výchova a divadlo, ale hlavne výchova detí a mládeže k ľudskosti. V súbore sa stretávajú deti od 5 do 19 rokov, sú rozdelené na štyri skupiny podľa veku. Sú tu integrované aj deti s mentálnym a kombinovaným postihnutím. Vedúcou súboru je Mgr. Miriam Martináková. Súbor je veľmi úspešný, na celoštátnych súťažiach viackrát získali vynikajúce umiestnenia.

15.

Divadelný súbor pri MsDO (Nová Dubnica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1955 – [1965]

Zdroj: Divadlo v Novej Dubnici / J. Moczerňuk. — Obr. 1. — In: Obzor. — Roč. 5 (28), č. 3, (17.01.1995), s. 4

Už dva roky po založení mesta Nová Dubnica vznikol ochotnícky divadelný krúžok, zložený z mladých stavebných robotníkov. Neskôr prešiel pod krídla Osvetovej besedy a divadelný život sa zintenzívil pod vedením Jozefa Trusinu ako riaditeľa Mestského domu osvetu.

16.

MINIUM (divadelná skupina malých javiskových foriem : Nová Dubnica, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1982 - 1986

Zdroj: Citácia: Divadlo v Novej Dubnici / J. Moczerňuk. — Obr. 1. — In: Obzor. — Roč. 5 (28), č. 3, (17.01.1995), s. 4

Citácia: Malé javiskové formy v Novej Dubnici. In: Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov okresu Považská Bystrica. - Roč. 8, č. 7 (1982), s. 3

Divadelní nadšenci skúšali, hrali a spievali svoje vlastné hry a piesne pod režijným vedením Jaroslava Furiša. V roku 1984 vystupovali na Kremnických gagoch. Zúčastnili sa celoslovenských prehliadok MJF (malých javiskových foriem) v rokoch 1984 a 1985. Sú autormi zábavno-náučného pásma (Vrchári) a hudobného programu *Diskonoviny*.

17.

Divadelný súbor (Nová Dubnica - Veľký Kolačín, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1936 - ?

Zdroj: O divadle tridsiatych rokov / Viktor Javorek ; J. Moczeruiuk. — Obr. 1. — In: Obzor. — Roč. 5 (28), č. 24, (13.06.1995), s. 8

Divadelný súbor v obci má krátku, ale úspešnú históriu. Vznikol pri dobrovoľnom hasičskom zbore a jeho zakladateľom bol Adam Mazurek. Ochotníci - robotníci, roľníci, gazdovské i slúžiace dievčatá - nacvičovali v starej požiarnej zbrojnici. Sami si zohnali vyradené divadelné kulisy, hrávalo sa v krčme i v obecnej škole.

Obce okresu Ilava

18.

Bolešovsko-piechovské ochotnícke divadlo (Bolešov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1907 - 50. roky 20. stor.

Zdroj: Bolešov a jeho ľudia 1224-1994 : Monografia obce. — Žilina : Electa, 1993. — 359 s. — ISBN 80-88689-01-5 (viaz.) : 130.00 Sk.

Divadelný krúžok pojal v čase svojho pôsobenia ochotníkov z obcí Bolešov a Piechov, ktoré sa neskôr spojili. Ochotníci v čase tuhej maďarizácie hrali slovenské hry a pomáhali zabúdať na každodennú ľudskú biedu. Sľubný rozvoj divadla nastal po príchode vdp. Štefana Samáka na bolešovskú faru, ktorý organizoval divadelné predstavenia. Počas svojej činnosti sa na javisku vystriedalo viacero generácií nadaných dedinských hercov; veľkým hereckým talentom oplýval Rudolf Kvasnica. Tento mimoriadny talent sa pokúšal do radov profesionálneho divadla zlanáriť aj herec Julio Pántik, ktorý nezištne pomáhal a radil bolešovským ochotníkom.

19.

Ochotnícke divadlo (Borčice, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 30. roky 20. storočia - ?

Zdroj: Borčice v znamení čias / Adolf Kobela. - [Dohňany-Zbora] : Ametyst , 2000. - S. 92-94

Prvé pokusy o ochotnícke divadlo tvorili biblické hry, neskôr sa začali hrať rýdzo slovenské. k priekopníkom patrili Bobotovci, Bohiňákovci, Janíkovci a mnoho ďalších hercov. Hrávali celé generácie, medzi výrazné talenty patrila Jolanka Bobotová Králiková. K obľúbeným hrám patrili *Strídža spod hája*, *Škriatok*, *Kozie mlieko*, *Maryša*... borčickí ochotníci dosahovali slušné výsledky aj na divadelných prehliadkach. Postupne divadlo ustúpilo do pozadia.

20.

Ochotnícke divadlo (Červený Kameň, Slovensko)

Založenie: [1916 – 80. roky 20. stor.]

Zdroj: Červený Kameň. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2004. — S. 51-53

Zdroj: Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

Prvé divadelné hry sa uvádzali v školskej triede a po výstavbe kultúrneho domu v obci získali ochotníci stálu divadelnú scénu. Súbor bol veľmi úspešný, hrali hry od Tajovského, Urbánka, ale aj Moliéra, Bukovčana a pod. Dušou ochotníctva bola predovšetkým rodina Mončeková. V roku 1979 sa súbor zúčastnil okresnej divadelnej súťaže.

21.

Divadelný ochotnícky krúžok (Dulov, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1934 – ?

Zdroj: Dulov / Jozef Parišev; zodp. red. Milan Húževka. — Dohňany-Zbora : Ametyst, 2009. - S. 95-97

Zásľuhu na činnosti ochotníckeho divadla v obci mali predovšetkým učitelia, ktorí nacvičovali hry so žiakmi. Po vojne začali hrávať aj dospelí, predovšetkým po roku 1959, kedy začal divadlo viesť riaditeľ školy Ivan Gašpar. Hrávali sa obľúbené hry slovenských klasikov, posledné predstavenie bola hra *Trampoty s láskou*.

22.

Vápeč (divadelný súbor : Horná Poruba, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1920 - ?

Zdroj: Horná Poruba. — Dohňany-Zbora Ametyst - Milan Húževka, 2000. — S.47-51

Divadelný krúžok v obci založil vdp. Štefan Smidt, spolu s ilavským divadlom. Divadelné hry sa spočiatku organizovali v starej krčme, a nacvičovali ich prevažne učitelia miestnej školy. Po dostavaní kinosály v roku 1952 sa divadelné predstavenia rozbehli naplno, divadelníci začali vystupovať aj po okolitých obciach ako zájazdový súbor. Počas svojho pôsobenia mal súbor viacerých výborných vedúcich a režisérov, za všetkých treba spomenúť Vincenta Staňa ml. (1952), Mareka Dubinu (1958), či Stanislava Meliša, ktorý zaujal režisérske miesto v roku 1970.

23.

Divadelný krúžok (Kameničany, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: Údaje neznáme

Zdroj: Kameničany : 1193 - 1993. — Kameničany : Obecný úrad, 1993. — S. 32

Ku kultúrnej činnosti v Kameničanoch v minulosti patrilo na poprednej

miesto ochotníckeho divadla. Hrávalo sa v krčme u Pavla Pleváka, aktívnym organizátorom bol učiteľ Ivan Gašpar.

24.

Divadelný ochotnícky krúžok (Košeca, Slovensko)

Založenie: 1921 - ?

Zdroj: Košeca / Branislav Lipták, Mária Pajgerová. — 2. vyd. — Zbora : Ametyst, 2017. — S. 90-92

Ochotnícke divadlo v dedine má dlhú tradíciu, so svojimi vystúpeniami robili zájazdy po okolí. Počas celého obdobia činnosti pracovali aj detské súbory, kde mnohí z budúch ochotníkov začínali.

25.

Ochotnícke divadlo (Ladce, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1929 - 60. roky 20. stor.

Zdroj: Ladce / Branislav Lipták. — Dohňany-Zbora : Ametyst - Milan Húževka, 2003. — S. 96-97

Rozhodujúci rok pre vývoj ochotníckeho divadla bol rok 1929, kedy bol postavený Imrichom Slávikom nový hostinec, ktorého súčasťou bola aj veľká sála. Divadelníci si svojpomocne zhotovili kulisy a javisko.

Z repertoáru tej doby boli známe divadelné hry *Hrob lásky*, *Až lipa zakvitne*, *Rozmajrín*, *Kríž pod lipami* ... Od roku 1939 až do skončenia druhej svetovej vojny nastal útlm ochotníctva.

Po vojne divadelníci nadviazali na staré tradície a v priestoroch nového závodného klubu rozbehli divadelnú činnosť. Záujem o ochotnícke divadlo poklesol v 60. rokoch 20. stor.

26.

Divadelný ochotnícky súbor (Ladce-Tunežice, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1933 - ?

Zdroj: Ladce / Branislav Lipták. — Dohňany-Zbora : Ametyst - Milan Húževka, 2003. — S. 106-107

Divadelný spolok bol v 30. rokoch 20. stor. založený Viktorom Janegom z Nozdrovíc, po ňom viedla súbor učiteľka Nováková. prvá divadelná hra mala názov *Čertov mlyn*.

27.

Divadelný krúžok (Mikušovce, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1932 - deväťdesiate roky 20. stor.

Zdroj: Mikušovce / Viktor Buček a kolektív. — [1. vyd.]. — [S.l.] : Ametyst, 2009. — S. 32-35

Divadelný krúžok si získal veľkú popularitu, na predstavenia chodili aj obyvatelia okolitých obcí. Prvými režisérmi boli kováč Jozef Barčík a riaditeľ školy Ladislav Matejička. Ochotníci si sami vybudovali aj javisko

a kulisy, ktoré slúžili až do roku 1962. Krúžok bol evidovaný v roku 1981 pod názvom **"Chotuč"**, aj keď pre výstavbu kultúrneho domu nehral. Po dvadsiatich rokoch nečinnosti v roku 1996 nacvičil krúžok divadelnú hru *Kto si bez viny, hod' po nej kameňom!*

28.

Divadelný krúžok (Sedmerovec, Slovensko)

Založenie: 1923 - cca 1965

Zdroj: Sedmerovec : 1229-1999. - Trenčín : Ludoprint, 1999. — S. 65-66

Prvé divadlá sa sporadicky hrávali od roku 1923 v miestnom hostinci, ale kultúrna činnosť a teda aj divadelný krúžok sa začali rozvíjať po dostavbe kultúrneho domu v obci v roku 1954. S nacvičenými hrami chodili aj po okolí. Po tom, ako začali pribúdať v domácnostiach televízne prijímače, záujem o divadlo klesol.

29.

Ochotnícke divadlo (Pruské, Slovensko)

Založenie: 1936 - ?

Zdroj: Pruské / Andrej Škvaro. — b.m.): B.n., 2007. — S. 97-100

Začiatky ochotníckeho divadla sa spomínajú v miestnej kronike. Jeho zakladateľom bol Jozef Pagáč. V päťdesiatych rokoch mal krúžok veľmi dobré zázemie pri Osvetovej besede.

30.

Hugo (divadelný súbor : Pruské, Slovensko)

Založenie: 2000 - súčasnosť

Zdroj: <https://divadlohugo.sk/>

Divadlo nesie meno podľa známeho literáta, františkána Hugolína Gavloviča, ktorý v Pruskom pôsobil. Prvé predstavenie boli Pašiové hry, neskôr sa venovali muzikálom a postupne začali hrať aj činohru. Súbor získal viacero ocenení na krajských i celoštátnych prehliadkach.

V súčasnej dobe má **DS Hugo** 20 interných a 20 externých členov, divadelnú základňu v Turisticko-informačnom centre v Pruskom a vlastné divadelné štúdio v kotolni MŠ v Pruskom. Dušou súboru je režisér a herec Andrej Škvaro.

31.

Divadelný ochotnícky súbor (Tuchyňa, Slovensko)

Obdobie pôsobenia: 1915 - 70. – 80 roky 20 stor.

Zdroj: Osvetový poradca Okresného osvetového strediska v Považskej Bystrici. - Č. 3 (1976), s. 8

Zdroj: Poradca kultúrno-výchovných pracovníkov okresu Považská

Bystrica. - Roč. 6, č. 3 (1980), s. 6

Ochotnícke divadlo v obci malo dávnu históriu. Z dostupných zdrojov vieme, že prvé hry sa hrávali už v roku 1915. V 70. rokoch 20. storočia bolo zastrešené ZO SZM. K známym hrám, ktoré nacvičili, patria napr. *Klbko* či *Oklamaný manžel*. Pohostinne vystupovali aj v okolitých obciach.

Menný register

Meno	strana
B-A detské divadelné štúdio (Považská Bystrica, Slovensko)	12
Bábkarsky súbor D 121 (Púchov, Slovensko)	29
Bolešovsko-piechovské ochotnícke divadlo (Bolešov, Slovensko)	46
Creative Theatre Považie (Považská Bystrica, Slovensko)	13
ČUM dzivadlo (Brvnište, Slovensko)	18
Detský divadelný súbor Radosť pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)	12
Divadelné štúdio Červené vankúše (Púchov, Slovensko)	31
Divadelné štúdio KBB (Považská Bystrica, Slovensko)	13
Divadelný krúžok (Dubnica nad Váhom-Prejta, Slovensko)	44
Divadelný krúžok (Domaníža, Slovensko)	18
Divadelný krúžok (Jasenica, Slovensko)	18
Divadelný krúžok (Kameničany, Slovensko)	47
Divadelný krúžok (Lednica, Slovensko)	33
Divadelný krúžok (Lysá pod Makytou (Slovensko)	34
Divadelný krúžok (Mikušovce, Slovensko)	48
Divadelný krúžok (Papradno, Slovensko)	19
Divadelný krúžok (Sádočné, Slovensko)	20
Divadelný krúžok (Sedmerovec, Slovensko)	49
Divadelný krúžok (Považská Bystrica-Orlové, Slovensko)	16
Divadelný krúžok Považských strojárni (Pov. Bystrica, Slovensko)	11
Divadelný ochotnícky krúžok (Brvnište, Slovensko)	17
Divadelný ochotnícky krúžok (Dolné Kočkovce, Slovensko)	33
Divadelný ochotnícky krúžok (Dulov, Slovensko)	47
Divadelný ochotnícky krúžok (Horovce, Slovensko)	33
Divadelný ochotnícky krúžok (Košeca, Slovensko)	48
Divadelný ochotnícky krúžok (Považská Bystrica-Považské Podhradie, Slovensko)	17
Divadelný ochotnícky súbor (Beluša, Slovensko)	32
Divadelný ochotnícky súbor (Ladce-Tunežice, Slovensko)	48
Divadelný ochotnícky súbor (Považská Bystrica-Podmanín, Slovensko)	16
Divadelný ochotnícky súbor (Pružina, Slovensko)	20
Divadelný ochotnícky súbor (Tuchyňa, Slovensko)	49
Divadelný súbor Bebčina (Nová Dubnica, Slovensko)	45
Divadelný súbor (Nová Dubnica-Veľký Kolačín, Slovensko)	46
Divadelný súbor DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)	11
Divadelný súbor Ferka Urbánka (Dohňany, Slovensko)	32
Divadelný súbor Imro (Považská Bystrica, Slovensko)	13
Divadelný súbor Ivana Pišku (Stupné, Slovensko)	21
Divadelný súbor Makyta (Púchov, Slovensko)	28
Divadelný súbor pri DK ROH (Dubnica nad Váhom, Slovensko)	43
Divadelný súbor pri MsDO (Nová Dubnica, Slovensko)	45

Divadelný súbor ZO SZM (Zubák, Slovensko)	36
Divadielko 10 (Považská Bystrica, Slovensko)	14
Divadielko Hugo (Púchov, Slovensko)	31
Divadielko Výzva (Považská Bystrica, Slovensko)	14
Divadlo M (divadelný súbor: Púchov, Slovensko)	30
Divadlo mladých (Púchov, Slovensko)	29
Divadlo mladých A dosť (Púchov, Slovensko)	30
Divadlo mladých pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)	12
Divadlo OVK (Lednické Rovne, Slovensko)	34
Divadlo pracujúcich (Považská Bystrica, Slovensko)	11
Domino (hudobno-dramatický detský súbor: Pov. Bystrica, Slovensko)	14
DS Homo Fuge (divadelný súbor: Púchov, Slovensko)	31
DSD Napište si výpoveď (divadelný súbor: Pov. Bystrica, Slovensko)	15
Dubnické divadlo (Dubnica nad Váhom, Slovensko)	43
Hugo (divadelný súbor : Pruské, Slovensko)	49
Impresia (divadelné združenie: Dubnica nad Váhom, Slovensko)	43
Ilavské divadlo (Ilava, Slovensko)	41
Kružok divadelných ochotníkov (Beluša-Hloža, Slovensko)	32
Kupé č. 6 (Považská Bystrica, Slovensko)	15
LEUA (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)	42
Malá múza (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)	41
Malé javiskové formy pri DK ROH (Považská Bystrica, Slovensko)	12
Masky (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)	42
MINIUM (divadelná skupina malých javiskových foriem : Nová Dubnica, Slovensko)	45
Občiansky vzdelávajúci kruh (divadelný spolok : Beluša-Podhorie, Slovensko)	32
Ochotnicke divadlo (Borčice, Slovensko)	46
Ochotnicke divadlo (Červený Kameň, Slovensko)	47
Ochotnicke divadlo (Dolná Breznica, Slovensko)	33
Ochotnicke divadlo (Dolná Mariková, Slovensko)	21
Ochotnicke divadlo (Dubnica nad Váhom-Lieskovec, Slovensko)	44
Ochotnicke divadlo (Ladce, Slovensko)	48
Ochotnicke divadlo (Mestečko, Slovensko)	35
Ochotnicke divadlo (Nimnica, Slovensko)	35
Ochotnicke divadlo (Plevník-Drienové, Slovensko)	19
Ochotnicke divadlo (Podskalí, Slovensko)	19
Ochotnicke divadlo (Považská Bystrica-Pražnov, Slovensko)	17
Ochotnicke divadlo (Prečín, Slovensko)	20
Ochotnicke divadlo (Pruské, Slovensko)	49
Ochotnicke divadlo (Streženice, Slovensko)	35
Ochotnicke divadlo (Visolaje, Slovensko)	35
Ochotnicke divadlo (Záriečie, Slovensko)	36
Ochotnicke divadlo OB (Udiča, Slovensko)	21
Ochotnický divadelný krúžok (Malé Lednice, Slovensko)	18
Ochotnický divadelný krúžok (Považská Bystrica-Považská Teplá, Slovensko)	16
Ochotnícky divadelný súbor (Lúky, Slovensko)	34

Ochotnícky divadelný súbor pri OB (Považská Bystrica-Horný Moštenec, Slovensko)	15
Ochotníček (detské divadelné štúdio: Púchov, Slovensko)	29
Oskar (divadelný súbor : Dubnica nad Váhom, Slovensko)	44
Peripetia (malé javiskové formy: Dubnica nad Váhom, Slovensko)	44
Pod plachtou (divadelný súbor : Ilava, Slovensko)	42
Pod vežou ((divadelný súbor : Ilava, Slovensko)	41
Trpaslíci (detský divadelný súbor : Púchov, Slovensko)	31
Vápeč (divadelný súbor : Horná Poruba, Slovensko)	47
ZK ROH GIM (divadelný súbor mladých gumárov : Púchov, Slovensko)	28

Zemepisný register

Beluša (Slovensko)	32
Beluša –Hloža (Slovensko)	8, 26, 32
Beluša-Podhorie (Slovensko)	32
Bolešov (Slovensko)	46
Borčice (Slovensko)	46
Bratislava (Slovensko)	8, 56
Brvnište (Slovensko)	17, 18
Bytča (Slovensko)	25
Červený Kameň (Slovensko)	47
Dohňany (Slovensko)	25, 32, 57, 58, 59
Dolná Breznica (Slovensko)	33
Dolná Mariková (Slovensko)	21
Dolné Kočkovce (Slovensko)	33
Dolný Kubín (Slovensko)	55, 57
Domaníža (Slovensko)	18
Dubnica nad Váhom (Slovensko)	43, 44
Dubnica nad Váhom-Lieskovec (Slovensko)	44
Dubnica nad Váhom-Prejta (Slovensko)	44
Dulov (Slovensko)	47
Horná Poruba (Slovensko)	47
Horná Súča (Slovensko)	25
Horovce (Slovensko)	33
Hronov (Česko)	11
Ilava (Slovensko)	8, 10, 26, 39, 40, 41, 42, 59
Jasenica (Slovensko)	18
Jasenová (Slovensko)	57
Kameničany (Slovensko)	47
Kláštor pod Znievom (Slovensko)	57
Košeca (Slovensko)	48
Košice (Slovensko)	10
Ladce (Slovensko)	48
Ladce-Tunežice (Slovensko)	48
Lednica (Slovensko)	33
Lednické Rovne (Slovensko)	34

Liptovský Mikuláš (Slovensko)	55
Lúky (Slovensko)	34
Lysá pod Makytou (Slovensko)	34
Malé Lednice (Slovensko)	18
Martin (Slovensko)	7, 8, 11, 26, 55 56
Mestečko (Slovensko)	35
Mikušovce (Slovensko)	48
Nimnica (Slovensko)	35
Nová Dubnica (Slovensko)	45
Nová Dubnica-Veľký Kolačín (Slovensko)	46
Papradno (Slovensko)	19
Partizánska Ľupča (Slovensko)	55
Plevník-Drienové (Slovensko)	19
Podskalie (Slovensko)	19
Považská Bystrica (Slovensko)	7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 26, 27, 32, 40, 58
Považská Bystrica-Horný Moštenec (Slovensko)	15
Považská Bystrica-Orlové (Slovensko)	8, 16
Považská Bystrica-Podmanín (Slovensko)	16
Považská Bystrica-Považská Teplá (Slovensko)	16
Považská Bystrica-Považské Podhradie (Slovensko)	8, 17
Považská Bystrica-Praznov (Slovensko)	17
Praha (Česko)	8
Prečín (Slovensko)	20
Pruské (Slovensko)	49
Pružina (Slovensko)	20
Púchov (Slovensko)	8, 10, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 40, 59
Revúca (Slovensko)	55
Ružomberok (Slovensko)	55
Sádočné (Slovensko)	20
Sedmerovec (Slovensko)	49
Sobotište (Slovensko)	55
Streženice (Slovensko)	35
Stupné (Slovensko)	21
Tisovec (Slovensko)	55
Trenčín (Slovensko)	7
Trnava (Slovensko)	55, 58
Tuchyňa (Slovensko)	49
Udiča (Slovensko)	8, 21
Visolaje (Slovensko)	35
Záriečie (Slovensko)	36, 58
Zubák (Slovensko)	36
Žilina (Slovensko)	9, 11, 27

Stručná história vzniku ochotníckeho divadla

Ochotnícke divadelníctvo zohráva v dejinách slovenského národa nezastupiteľnú úlohu. Ľudové divadlo patrilo k dôležitým šíriteľom kultúry a vzdelanosti, jeho tradícia je bohatá a dlhá.

Za oficiálny dátum zrodu slovenského ochotníckeho divadla môžeme určiť rok 1830 a mesto Liptovský Mikuláš. Vtedy sa mikulášska mládež, sústredená v spolku **Divadlo slovanské svato-mikulášske**, podujala zahrať veselohru Kocúrkovo od Jána Chalupku. Srdcom i hlavou tohto podujatia bol obrodenec a buditeľ *Gašpar Fejerpataky –Belopotocký*, vydavateľ kníh, šlabikárov, kalendárov. Pred týmto vystúpením bolo na Slovensku divadlo známe iba z predstavení nemeckých kočovných spoločností. Už pred Belopotockým niektorí buditelia zakladali učené spoločnosti, ktoré však zgrupovali predovšetkým vzdelancov. On sa však zameriaval na dedinský ľud. Jemu bola blízka i vybraná divadelná hra - veselohra Kocúrkovo, divadlo zábavné, ale aj kritické, zamerané do vlastných radov. Jeho cieľom bola výchova a povznesenie národa.

Prvé divadelné predstavenia boli spojené so školou a kostolom, školské predstavenia bývali súčasťou vyučovania. Cieľom týchto vystúpení bolo vychovávať a mravne poučiť žiakov a študentov a preto v nich vystupovali skôr z povinnosti. Iba začiatkom 19. storočia začali hrať aj z ochoty, pre pobavenie druhých. Až Belopotockému sa podarilo pretvoriť študentské predstavenia, konané mimo školskej pôdy, na novú tradíciu - na tradíciu ochotníckeho divadla. Postupne začali hrať aj vlastenci a remeselná mládež, mešťania.

Národnobuditeľské ciele malo aj **Levočské divadlo štúrovskej mládeže** (založené 1845) a **Slovenské národní divadlo nitranské**, ktoré založil v roku 1850 Samuel Jurkovič v Sobotišti. Ochotnícke divadlo, ako zjednocujúci fenomén, ktorý spájala inteligenciu s remeselníkmi a roľníckou vrstvou podporila svojou činnosťou aj Matica slovenská a postupne sa rozšírilo do mnohých slovenských miest. V 70. rokoch 19. stor. k súdobým dramatikom patrili *J. Chalupka*, *J. Záborský*, *J. Palárik*, ktorí sa usilovali o zachytenie morálnych problémov vnútri národa. Pribudla aj silná zábavná a odpočinková funkcia divadla.

Centrá ochotníckej činnosti do roku 1890 boli Martin - v roku 1872 tu vznikol divadelný súbor **Slovenský spevokol Martin**, ktorý až do polovice 20. storočia najvýraznejšie ovplyvňoval tendencie a tvar ochotníckeho divadla, ale aj Revúca, Partizánska Ľupča, Ružomberok, Dolný Kubín, Tisovec, Trnava.

Ochotnícke divadlo sa rozšírilo hlavne medzi ľudové vrstvy aj zásluhou dramatika *Františka Urbánka* a jeho ľudovo zameraných hier. Ako jeden z najhrávanejších a najpopulárnejších dramatikov obdobia literárneho realizmu sa zaslúžil o rozvoj ochotníckeho i profesionálneho divadelníctva na Slovensku v 20. stor. Písal predovšetkým spoločenské komédie s národnovýchovným programom.

V 90. rokoch 19. storočia boli však ochotnícke aktivity poznamenané silným maďarizačným útlakom, niekde boli divadlá úradne zakázané. Až do roku 1918 určovali charakter slovenského ochotníckeho divadla

obmedzené spoločenské a materiálno-organizačné podmienky i absencia profesionálnej divadelnej tradície.

Po roku 1918 nastal výrazný posun, ochotnícke predstavenia začali hrať a organizovať rozličné spolky a združenia - MO Matice slovenskej, Živena, telocvičné jednoty, odbory Sokola a Orla, športové kluby, remeselnícke jednoty, evanjelické kruhy, legionárske odbory, študentské krúžky a iné. V 1921 vzniklo aj hnutie **Proletkult** – kultúrno-osvetová organizácia robotníkov, ktorej cieľom bolo šíriť novú proletársku kultúru a umenie, podliehal jej aj Zväz robotníckych divadelných ochotníkov československých, ktorý organizoval divadelné krúžky. Zanikol v roku 1924.

Významným metodickým centrom sa stalo **Ústredie slovenských ochotníckych divadiel (ÚSOD)**, ktoré vzniklo v roku 1922 v Martine. Jeho úlohou bola koordinácia činnosti ochotníckych súborov na Slovensku. Vytvorilo centrálnu štruktúru súťaženia ochotníckych súborov, tzv. celoslovenské divadelné závody ÚSODu, začalo vydávať prvé slovenské divadelné časopisy (Slovenský ochotník, Naše divadlo).

Na prelome 19. a 20. storočia sa presadili na javisku dramatici ako *Jozef Gregor Tajovský, Jozef Hollý, Terézia Vansová...*, ktorí na javisko priniesli hlavne realisticky spracovanú dedinskú tematiku.

Postupne sa ochotnícki divadelníci začali vyjadrovať aj k spoločenským, sociálnym a morálnym otázkam, aj keď stále prevládal zábavný a osvetový aspekt. Významnú úlohu zohrala tvorba dramatika *Ivana Stodolu*, ktorá odzrkadľovala problémy vtedajšej mestskej spoločnosti. V 30. rokoch sa dôležitou zložkou stala réžia pod vplyvom režisérskych kurzov, ktoré organizovalo ÚSOD. Stúpla úroveň divadelných predstavení a viaceré ochotnícke súbory sa stali základom pre vznik profesionálnych divadiel.

Po druhej svetovej vojne okrem už vytvorených divadelných krúžkov začalo vznikať množstvo nových súborov, hlavne v 50. rokoch. Zaniklo ÚSOD a v 1953 bolo založené **Slovenské ústredie LUT** (ľudovej umeleckej tvorivosti), ktoré koordinovalo aj ochotnícke divadlo. Na jeho základe v 1958 vznikol v Bratislave **Osvetový ústav**, odborné pracovisko pre poradenstvo, vzdelávanie a dokumentačnú činnosť v kultúrno-osvetovej práci a záujmovej umeleckej činnosti. Je to vlastne predchodca dnešného **Národného osvetového centra**.

V povojnovom repertoári ochotníkov sa nachádzali najviac *Július Barč Ivan a Štefan Králik*. Na javisko nastupuje aj sovietska dráma – *Maxim Gorkij, Čechov, Gogol*. Zo svetových mien môžeme spomenúť napr. *Moliera* či *Rostanda*.

V roku 1969 vznikla ako dobrovoľná záujmová divadelná organizácia **Zväz divadelných ochotníkov na Slovensku**. Organizácia združovala ochotníkov všetkých scénických umení – činohra, opera, spevohra, bábkové divadlo..., starala sa o umelecký rast jednotlivých súborov, formou rôznych seminárov a odborných školení, organizovala ochotnícke divadelné prehliadky a festivaly. Jej priamou nástupníckou organizáciou je **Združenie divadelných ochotníkov Slovenska**.

Slovenské ochotnícke divadlo prešlo od svojho vzniku mnohými zmenami. Počas svojej existencie zažívalo rozličné peripetie a napriek tomu nikdy nezaniklo, stále sa rozvíja a nachádza nové výrazové prostriedky. Od čias, keď bolo jedinou spoločenskou zábavkou pre verejnosť, ubehlo veľa času. Napriek dnešným technickým vymoženostiam a veľkej konkurencii aktivít, ktorými sa môžu ľudia zabaviť a odreagovať, ochotnícke divadlo ustavične nachádza nových nadšencov a podporovateľov.

Spracovala: Antonia Šaradinová

ZDROJE:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž, diel 2. — 1. vyd. — Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 1990. — 710 s. — ISBN 80-224-0001-7
ČAVOJSKÝ, Ladislav. *Slovenské ochotnícke divadlo 1830 - 1980*. 1.vyd. Bratislava: Obzor, 1983. 508 s.

Urbánkove a Tajovského Dohňany

Ferko Urbánek (1858-1934) bol bezpochyby najobľúbenejším autorom našich ochotníckych divadelných scén a význam jeho tvorby nespočíva v myšlienkových a umeleckých hodnotách, ale je potrebné ho vnímať najmä ako vplyv a účinok na aktivizáciu kultúrneho a národného života na vidieku. Hoci sa píše, že jeho hry pôsobili miestami naivne, pre dedinské obecnstvo predstavovali/predstavujú vrchol spisovateľskej dramatickej tvorby.³⁷ V dome Urbánkoveho otca v Dohňanoch sa stretávali jednoduchí roľníci, poľnohospodárski robotníci a učili sa čítať a písať v materinskej reči, spievali ľudové piesne, rozprávali si povesti, hádanky. Vládne orgány zakázali tieto stretnutia a Urbánkoveho otca dali na čiernu listinu vlastizradného panslavizmu. – **„Moravský murár učil však ďalej ľud v Púchovskej doline poznávať samého seba a svoje deti milovať tento ľud.“**³⁸

V takomto prostredí vyrastal mladý Ferko Urbánek. V rovnakom veku sa u neho prejavila aj láska k divadlu, keď si v rodičovskom dome ako chlapec zhotovil svoje prvé bábkové divadlo. Na štúdiách v Kláštore pod Znievom sa jeho hrám tešili spolužiaci, ktorí sa pod jeho vplyvom začali venovať ochotníctvu. Takto podnietil aj národovcov v Dolnom Kubíne, tí ho pozvali pracovať na voľné miesto notára. Chceli, aby popri práci svojimi divadelnými aktivitami prebudil činnosť v meste. Zmena pôsobiska mala na neho veľký vplyv, stretával sa s P. O. Hviezdoslavom, M. Kukučínom v Jasenovej, písal veselohry, prispieval do Slovenských besiedok – **„Načo písať pre inteligenciu, napadlo mi. Takmer všetci**

³⁷ Slnkom svietil slovenským dolinám: Z literárneho a kultúrneho dedičstva nášho regiónu/-nyi-. In: Obzor. - Roč. XXII, č. 32 (10.8.1989), s. 4

³⁸ SOPÚŠEK, E. A. Dramatik z Dohňan. In: Smer. - Roč. 34, č. 113 (14.5.1982), s.12

pišu pre vzdelanú vrstvu nášho národa a o ten náš úbohý, ubitý ľud slovenský sa nikto nestará; o jeho výchovu, vzdelanie, povzbudenie k národnej hrdosti nik nepečuje. Rozhodol som sa písať pre ľud“.³⁹

Veru, dobre urobil! Ferko Urbánek je autorom 42 celovečerných hier a aktoviek pre divákov všetkých vekových skupín. Jeho kamarát Jozef Gregor Tajovský na majstrovstvo Ferka Urbánka povedal: **„Urbánek! To je epocha v slovenskom ochotníckom divadelníctve.“**⁴⁰ Práve spomínaného J. G. Tajovského, ako 21-ročného mladého učiteľa preložili za trest do Dohnian, kde pôsobil v rokoch 1895-1897. Toto preloženie v jeho živote môžeme opisovať ako klasický príklad naplnenia myšlienky – „každé zlo je na niečo dobré“, a že „žiak prevýšil svojho učiteľa“, pretože práve v Dohnňanoch sa stretol s Ferkom Urbánkom, ktorý v tom čase už spravoval otcove gazdovstvo⁴¹ a podnietil Tajovského záujem o dramatickú tvorbu sústreďujúcu pozornosť na ľudové hry folklórneho charakteru.⁴² Spomienkou a akýmsi mementom stretnutia a vzájomného ovplyvnenia životov dvoch velikánov slovenskej dramatickej literatúry do dnešných čias nesú pamätné tabule umiestnené na budove kultúrneho domu v Dohnňanoch.

Počas svojho pobytu v obci sa Urbánek zapájal do organizovania divadelného života, písal a vytváral divadelné hry, niektoré aj sám režíroval (napr. s ochotníckym divadelným súborom zo Záriečia). V roku 1900 pripravil pre svojich hostí premiéru alegorickej scény *Beh času* a v spomínanom Záriečí vystúpil pri hraní frašky 3333⁴³ (1894). V Dohnňanoch Urbánek napísal svoje hry –

Pokuta za hriech (1890), ***O polnoci*** (1896), ***Za živa v nebi*** (1898), ***Stráža spod hája*** (1898), ***Diabol v raji manželskom*** (1899), ***Rozmajrín*** (1899), ***Bludár*** (1900), ***Škriatok*** (1902), ***Mam a klam alebo falošné diamanty*** (1904).

V roku 1904 (po smrti manželky) odchádza pracovať do Spolku svätého Vojtecha v Trnave a s krajom svojho detstva sa lúči slovami – **„hlboko v pamäti mi zostáva vrytá predstava života dedinského človeka a svoju dramatickú tvorbu adresoval som predovšetkým jemu“**⁴⁴.

Dnes vieme, že z Dohnian odchádzal už ako plodný dramatický spisovateľ a zároveň sa jeho pobyt v Dohnňanoch považuje za vrchol dramatikovej literárnej tvorby. Tak, ako Urbánek ľúbil slovenský ľud, tak ľud ľúbil Urbánkove hry, ktoré s láskou hrávali ochotníci po celom Slovensku. A väčšina uvedených divadelných hier Ferka Urbánka bola aj v repertoároch ochotníckych krúžkov pôsobiacich v okresoch Považská

³⁹ Tamže, s. 12

⁴⁰ SOPÚŠEK, E. A. Dramatik z Dohnian. In: Smer. – Roč. 34, č. 113 (14.5.1982), s. 12

⁴¹ Okrem starostlivosti o gazdovstvo bol v roku 1883 „služobnou zmluvou“ menovaný za poštmajstra v Dohnňanoch (Z materiálov POS Považská Bystrica).

⁴² Jano z Dohnian: pred 115. rokmi sa narodil Jozef Gregor Tajovský. – In: Obzor. – Roč. XXII, č. 42 (19.10.1989), s. 4

⁴³ Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž., 1990, s. 228

⁴⁴ SOPÚŠEK, E. A. Dramatik z Dohnian. In: Smer. – Roč. 34, č. 113 (14.5.1982), s. 12

Bystrica, Púchov, Ilava. Posledná divadelná hra „Pytliakova žena“, považovaná za najlepšiu jeho hru, bola v roku 1968⁴⁵ prevedená práve v Dohňanoch. V liste kronikára obce Dohňany s jeho najmladším synom Dr. Ivanom Urbánkom sa píše :

„Ivuľko – nevytýkajte mi po smrti, že som vám nezanechal žiadneho majetku. Že odchádzam úplne chudobný. Ale veď sám vieš, že som pracoval dňom a nocou. Že som si pre seba nedoprial ani chvíľočku času. Ale ja som pracoval za národ, za svoj drahý slovenský národ. A za mojich časov sa za prácu pre národ neplatilo. Preto odchádzam chudobný - nevytýkajte mi, že som viac myslel na svoj národ, ako na vás deti moje.“⁴⁶

Spracovala: Andrea Smolková

ZDROJE:

Encyklopédia dramatických umení Slovenska M - Ž, diel 2. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV, 1990. 710 s. ISBN 80-224-0001-7.

Jano z Dohňan: pred 115. rokmi sa narodil Jozef Gregor Tajovský. – In: Obzor. – Roč. XXII, č. 42 (19.10.1989), s. 4

Slnkom svietil slovenským dolinám: Z literárneho a kultúrneho dedičstva nášho regiónu/-nyi-. In: Obzor. - Roč. XXII, č. 32 (10.8.1989),s.4

SOPÚŠEK, E. A. *Dramatik z Dohňan*. In: Smer. – Roč. 34, č. 113 (14.5.1982), s. 12

Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

⁴⁵ Z materiálov POS v Považskej Bystrici.

⁴⁶ Z korešpondencie kronikára obce Dohňany so synom F. Urbánka (z materiálov POS v Považskej Bystrici).

Názov: Ochotnícke divadlá v našom regióne (okresy Považská Bystrica, Púchov, Ilava)
Zostavili: Antonia Šaradinová, Mgr. Andrea Smolková
Zodp. redaktor: Mgr. Ivana Knappová, riaditeľka PK v PB
Vydala: Považská knižnica v Považskej Bystrici
Rok vydania: 2020

Obrazová príloha

Dramatický odbor Tel. jedn. „Sokol“ v Pov. Bystrici.

Divadlo v Spoločenskom dome Čsl. zbrojovky.

6. apríla 1946
Začiatok o 19³⁰ hod.

! Nádherná
opereta **!**

7. apríla 1946
Začiatok o 19³⁰ hod.

Perle panny Serafínky

Starosvetký obrázok v 3. dejstvách. — Podľa J. K. Tyla napísali E. Brožík a J. Balda.
Hudbu složil Rud. Piskůček.

Spevy nadvítil a riadi: Jozef Neuman. — Režia: Bedra Pohl. — Tance: Bedra Pohl.
Výprava: Arbet - Šeršek. — Návrh scén: Pohl. — Svetlo: M. Jurkovič.

Technická spolupráca: Arbet - Šeršek - Zemandl.

Kostymová výprava: „Thalia“ Ing. Svátek, Praha II/18 — Paruky: Fa Greš, Praha III/7.
Spoluúčinkuje 16-členný hudobný sbor Čsl. zbrojovky.

Nádherné kostymy — Nové dekorácie.

Vstupné: I. miesto Kčs 25.—, II. miesto 20.—, III. miesto 15.—.

Predpredaj u Foto Jiřík v meste a u vrátného v Spoločenskom dome.

Upozorňujeme ct. obecenstvo na presný začiatok a prosíme, aby sa včas dostavilo.

Obráťte!

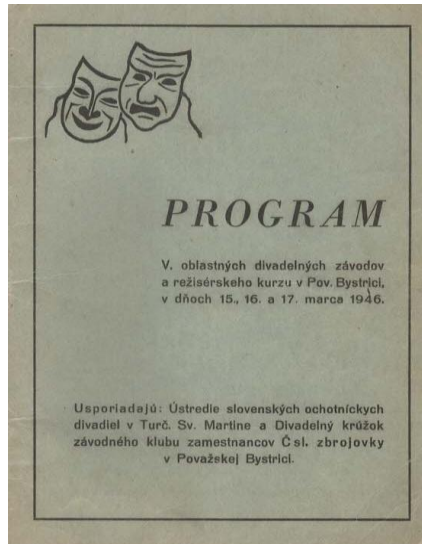
Plagát operety z roku 1946 – „Perle panny Serafínky“
(Zdroj: Fond PK v PB)

Pani Alica Novohradská (za slobodna
Hadamovská) ako Ruth v operete
Perle panny Serafinky
(Zdroj: Súkromný archív V. Novohradskej)

OSOBY A OBSADENIE :			
Martin Škarohlíd, správca panstva	—	—	br. Hortík
Toniček, vzdialený synovec a kanc. prakt.	—	—	p. Bogdan a. h.
Pani Záleská, vdova po zámočkom dôchodn.	—	—	s. Arbetová
Panna Serafinka, jej dcéra	—	—	s. Sršňová
Průcha, poštmajster v Pivoňkově	—	—	br. Martykán
Kvapil, poštovný pisár	—	—	br. Zemandl
Blázej	—	—	br. Vochta
Obrtlík postilióni	—	—	br. Trojan
Závorka	—	—	br. Ciml
Kokeles, kožušník	—	—	p. Blaho a. h.
Ruth, jeho dcéra	—	—	s. Hadamovská
Baruška, služobná u Záleskej	—	—	s. Pohlová
Bartolomej, slúžiaci	—	—	br. Trojan
Dráb	—	—	br. Ciml
Dorotka	—	—	s. Sedláčková
Rezka	—	—	s. Zrebená
Tonča	—	—	s. Bartoňová
Petronila panské	—	—	s. Hatalíková
Verunka	—	—	s. Kloubová
Amalka	—	—	s. Baránková
Kramári, drábovia, postilióni, družičky, mládenci, dedinský ľud.			
Dej odohráva sa v mestečku Pivoňkově v rokoch štyridsiatych.			

Obsadenie v operete - „*Perle panny Serafinky*“ (Zdroj: Fond PK v PB)

Program V. oblastných divadelných závodov a režisérského kurzu v Pov. Bystrici, v dňoch 15., 16. a 17. marca 1946 – obálka, program predstavení s obsadením
(Zdroj: *Fond PK v PB*)

2. Samovzdelávající krúžok Rolného školy práce z Páchova n/V. skupina B

JÁNOŠÍK
1. dejstvo. Napísal: Mária Rázusová-Martáková.

Starý Jánošík	Stefan Štripeč
Mladý Jánošík	Anton Janík
Suseda	Mária Kiková
Susedia	Mikuláš Kočúch
Dráh	Karol Rychlík
Uhorkík	Karol Müller
Imrich Svätójánsky	Alexander Čibenska
	Jozef Puškár

Režia: Ján Uher.

3. Odbor mladých JSSR z Pov. Bystrice skupina C

SEDLIAK ZO ZLATÉHO DVORA
3. dejstvo. Napísal: Karol Žeka.

Barón Viliam Hradecký	Milo Teplan
Radomír Novohradský	Vojtech Smatana
Veronka	Marta Krekáčová
Miloslava Lednická	Gizela Vargová
Albína Rubinská	Albína Brza
Vojteška	Mária Folievková
Martin	Anton Simík
Hrdoslav Kalina	Ludo Králik

Režia: Milo Teplan

4. Prečítanie zápisnice poroty a rozdelenie cien.

V PIATOK DŇA 15. MARCA 1946

Večer: presne o 19.30 hod.

- Privítanie predsedom prípravného výboru závodov - Ing. Štefanom Božekom.
- Zahajenie V. oblastných divadelných závodov čestným predsedom závodného klubu „Z“ Ing. Jaroslavom Kubíkom.
- Prvý turnus divadelných závodov.

1 Ochotnícky div. krúžok z Podhradia skupina C

DVAJA
2. dejstvo. Napísal: Július Barč-Ivan.

August	Bartolomej Vavrik
Mauro	Karol Veidlich
Starik	Ján Belás
Ona	Ludmila Šabošová

Režia: Ján Belás

2. Div. krúžok „Pokus“ pri MOR z Ilavy skupina B

MŔTVA
dram. skizka. Napísal: Jiří Wolker. Upravil: Milan Gabriš.

Starac	Rudolf Čižala
Vauk	Milan Stefanec
Otec	František Kurek
1. cudziniec	Jozef Doboš
2. cudziniec	Milan Gabriš

Režia: Mikuláš Kobza

Divadelný krúžok ZK Považská Bystrica, 1946 – divadelná hra *Dvaja* –
J. Haľama ako August a L. Reiter ako Starík
(Zdroj: *Slovenské ochotnícke divadlo 1830-1980, 1983*)

Divadelný odbor SSM Považská Bystrica, 1946 – divadelná hra *Trasovisko*
v podaní hercov Š. Mišovic ako Ondrej a J. Jančová ako Hana
(Zdroj: *Slovenské ochotnícke divadlo 1830-1980, 1983*)

Divadelná hra *Za frontom* Divadelného súboru pri DK ROH v PB -
M. Lovíšková ako Anica Benková a J.
Đuriš ako prof. Viliam Hudec
(Zdroj: *Fond PK v PB*)

Divadelná hra „*Samovraždy na jar sa zakazujú*“ v podaní hercov Divadelného súboru pri DK ROH v PB - Soňa Galková,
Jozef Mičian
(Zdroj: *Fond PK v PB*)

Divadelná hra *Jednotkári* Divadelného súboru pri DK ROH v PB, herci -
J. Mičian, M. Lovíšková
(Zdroj: *Fond PK v PB*)

Divadelníci
z Praznova v hre
Máje, 1980
(Zdroj: *Súkromný
archív A. Šaradinovej*)

Ochotníci z Dolnej
Marikovej v hre „*Mariša*“
v roku 1956 (Zdroj:
*Fotoalbum ochotníckeho
divadla*)

Divadelný krúžok
z Domaniže, 1919
(Zdroj: *Monografia
obce Domaniža
očami rodákov,
2018, s. 518*)

Pružinskí ochotníci v hre *Rozmajrín*, okolo roku 1885
(Zdroj: *Pružina (1272-1997): História a súčasnosť*, 1997, s. 60)

Herci DSD Napíšte si výpoveď (A. Smolková, R. Peťko, L. Sujová, M. Jančo, M. Pekar, A. Rosina, P. Holiš) v hre *Úplní cudzinci* počas podujatia Noc divadiel v roku 2018; divadelná sála Domu kultúry v Považskej Bystrici
(Zdroj: *Archív súboru*; foto: *Michal Zahornacký*)

Divadelníci z Púchova v hre *Maryša*, 1920 (Zdroj: *Púchov*, 2006, s. 211)

E. Čibenkova ako Yuke v hre
Lampiónová slávnosť, 1959
(Zdroj: *Encyklopédia dramatických umení
Slovenska A - L.*, 1989, s 187)

Divadelný súbor Makyta v hre *Fyzici*,
1963; v úlohe sestry Kláry –
M. Pölcmanová a V. Hodoň ako Mobius
(Zdroj: *Slovenské ochotnícke divadlo
1830 -1980*, 1983)

Elena Zlatošová s DDS Ochotníček,
1980 (Zdroj: www.obce.tasr.sk)

Divadelníci z Dohnian v hre F. Urbánka – Škriatok
(Zdroj: *Dohnány : na prahu tretieho tisícročia*, 2008, s. 49)

Divadelný ochotnícky krúžok
z Mestečka po zahranií hry
Kubo (Zdroj: *Obec Mestečko*,
2006, s. 65)

Ochotníci zo Záriačia v hre
J. Pálarika - *Dobrodružstvo
pri obžinkoch*
(Zdroj: *Záriačie*, 1998, s. 79)

Divadelníci zo Zubáku
v roku 1935
(Zdroj: *Z dejín obce
a farnosti Zubák*, 2001, s. 33)

Ochotník
Valent Monček
a divadelné
predstavenie
ochotníkov
z Červeného
Kameňa (Zdroj:
*Červený
Kameň*, 2004,
s. 52-53)

Ochotníctvo v Mikušovciach
(Zdroj: *Mikušovce*, 20019,
s. 34)

Ilavské ochotnícke divadlo Pod vežou
(Zdroj: *Ilavský mesačník*. — Roč. XV, č.
5 (2009), s. 14)

Divadlo malých javiskových foriem
MINIUM z Novej Dubnice
(Zdroj: *Obzor*. Roč. 5 (28), č. 3,
(17.01.1995), s. 4)

Divadelná hra *Stráža spod hája* v podaní ochotníkov z Hornej Poruby
(Zdroj: *Horná Poruba*, 2000, s. 48)